

Täysistunto

Tiistai 4.11.2025 klo 14.00—20.27

6. Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö TuVM 1/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt päätetään tulevaisuusvaliokunnan mietinnön TuVM 1/2025 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Anna Kontulan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutalalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tänään käsittelemme tulevaisuusvaliokunnan uusinta mietintöä hallituksen Agenda 2030 -selonteosta. Kyse on siis siitä, miten Suomi toteuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteita omassa yhteiskunnassaan ja osana kansainvälistä yhteisöä. Agenda 2030 tuo yhteen YK:n vuosituhattavoitteet sekä Rion ympäristö- ja kehityskokoukseen pohjautuvan kestävän kehityksen agendan.

Tämä selonteko on kolmas laatuaan. Ensimmäinen valmistui vuonna 2017. Samalla valmisteluvastuu siirtyi ympäristöministeriöstä valtioneuvoston kanslialle, kun ohjelman näkökulma laajeni ympäristöasioista koko yhteiskuntaan. Tässä yhteydessä eduskunta päätti, että juuri tulevaisuusvaliokunta toimii näiden selonteiden mietintövaliokuntana. Kestävä kehitys ei ole vain luonnonsuojelua, se on taloudellista, sosiaalista ja ekologista kokonaisuutta, joka määrittää yhteiskunnan pitkän aikavälin kestävyys. Tulevaisuusvaliokunnan tehtävä on tarkastella asioita yli vaalikausien ja sektorien, ja juuri siitä Agenda 2030 -tavoitteissa on kyse. Samassa siirtymässä myös omaksuttiin käytännöksi, että hallitus antaa selonteon, josta tulevaisuusvaliokunta laatii mietinnön. Näin syntyi vuoropuhelu hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

sen ja eduskunnan välille, kuten tulevaisuusselontekojenkin kohdalla. Tämä prosessi on tärkeä, koska se mahdollistaa jatkuvuuden hallitusten vaihtumisesta huolimatta.

Valiokunta teki tämän mietinnön valmistelussa kaksi kokeilua, jotka haluan nostaa esiin. Ensinnäkin asiantuntijakuulemiset järjestettiin kahdessa aallossa: ensin laajasti tavoitellen kokonaiskuvaa ja sitten toisessa vaiheessa tarkemmin niistä teemoista, jotka ensimmäinen nosti esiin. Vastaavaan kuulemisrakenteeseen päädytään valiokunnissa silloin tällöin, kun asia on tärkeä ja alkujaan sovittu kuuleminen osoittautuu joiltakin osin riittämättömäksi, mutta nyt kaksoisrakenteesta päätettiin jo alussa. Se osoittautui toimivaksi tavaksi hallita melko laajaa asiakokonaisuutta sortumatta liiallisiin yleistyksiin. Toiseksi valiokunta toteutti osakuulemisen koko Agenda 2030 -ohjelmasta yhden ilmiön näkökulmasta. Vesi on teema, joka koskettaa lähes kaikkia kestävän kehityksen 17:ää tavoitetta: ruuantuotantoa, energiaa, terveyttä, ilmastoa, tasa-arvoa ja niin edelleen. Tarkastelutapa auttoi näkemään, miten tavoitteet linkittyvät toisiinsa ja miten eri politiikkasektorien toimet voivat joko tukea tai estää toisiaan. Valiokunta koki ilmiöpohjaisen lähestymistavan niin hedelmälliseksi, että sitä päätettiin hyödyntää jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Suomi on kestävän kehityksen kärjessä, mutta suoritus on huolestuttavalla tavalla epätasapainossa. Suomi on menestynyt kestävyystyössä kansainvälisesti poikkeuksellisen hyvin. YK:n kestävän kehityksen indeksissä Suomi on ollut viisi kertaa peräkkäin ykkösenä maailmassa. Olemme myös kahdeksatta kertaa peräkkäin maailman onnellisin maa. Nämä ovat hienoja asioita, niistä saa olla ylpeä, mutta valiokunnan mielestä on samalla tärkeää tiedostaa se ristiriita, joka menestyksen takaa löytyy. Samassa kansainvälisessä vertailussa, jossa Suomi oli ykkösen kestävän kehityksen toimeenpanossa, olimme 167:stä sijalla 144, kun arvioitiin toimintamme kielteisiä vaikutuksia muualla maailmassa, etenkin tuontiimme liittyvien ulkomaisten tuotantoketjujen aiheuttamia ilmast- ja luontovaikutuksia. Toisin sanoen: Olemme rakentaneet hyvinvointimme ylikulutuksen ja ulkoisvaikutusten varaan, siis muun maailman ja omien lastemme kustannuksella. Hyvinvointimme on todellista, mutta sen ekologinen hinta on kestävämmällä tasolla. Tästä syystä tulevaisuusvaliokunta esittää mietinnössään näkökulman muutosta. Me tarvitsemme vision planeetan rajoihin mahtuvasta onnellisuudesta, onnellisuudesta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen vaan ekologisesti kestäväan, oikeudenmukaiseen ja arjessa toimivaan hyvinvointiin. Keskeinen kysymys on, miten vastaavat hyvinvointitulokset saavutetaan jatkossa pallon luonnontieteellisten reunaehtojen puitteissa.

Nostan tässä joitakin teemoja valiokunnan ponsista:

Ensimmäinen niistä on jatkuvuus ja seuranta. Kestävyys siirtymä ei etene neljän vuoden sykleissä. Tarvitsemme pitkäjänteistä tietopohjaa ja seurantaa, jotta voimme nähdä, mihin olemme menossa, ja myös sen, missä olemme kenties epäonnistuneet.

Toiseksi valiokunta kehottaa hallitusta ohjaamaan Agenda 2030 -toimintaohjelmaa vahvan kestävyiden suuntaan, jotta ekologiset rajat tunnustetaan kaiken ihmistoiminnan perustaksi ja ymmärretään, että pitkäjänteinen yhteiskuntasuunnittelu ei ole mahdollista muutoin kuin niiden puitteissa.

Kolmas teema on osallistuminen ja oikeudenmukaisuus. Valiokunta painottaa, että suurten yhteiskunnallisten siirtymien onnistuminen edellyttää, että toimet koetaan oikeudenmukaisiksi ja että kansalaiset ja yhteisöt kokevat omistajuutta niistä. Mitä enemmän löydämme vapaaehtoisia ja innostavia tapoja edistää Agenda 2030 -tavoitteita, sitä vähemmän joudumme turvautumaan pakottavaan sääntelyyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta on myös huolissaan siitä, miten Agenda 2030:een ja tulevaisuusselontekoihin suhtaudutaan valtioneuvostossa. Ne eivät ole olleet erityisen vahvasti resursoituja, ja joskus on jopa pohdittu, tarvitaanko niitä lainkaan. Kuitenkin juuri nämä selonteot ovat hallituksen väline pitkäjänteiseen päätöksentekoon ja eduskunnan mahdollisuus käydä rakentavaa, tulevaisuuteen suuntaavaa keskustelua hallituksen kanssa. Selontekojen arvo ei ole pelkästään siinä, mitä ne sanovat, vaan siinä, että ne pakottavat katsomaan tulevaisuuteen tietoisesti. Jos niitä ei tehdä, jäämme helposti reagoimaan vain lyhyen aikavälin kriiseihin. Maailmalla on jo alettu käydä Beyond 2030 -keskustelua eli puhua siitä, mitä tapahtuu, kun YK:n nykyiset tavoitteet päättyvät vuonna 2030. Valiokunnan mielestä Suomen tulisi ajaa tässä keskustelussa aktiivisesti mallia, joka perustuu vahvaan kestävyyteen. Jälleen kerran on myös tehtävä valinta, tyytyäkö reagoimaan muiden päätöksiin vai pyrkiä näyttämään suuntaa.

Valiokunta muistuttaa, että yhteisen tulevaisuutemme ehdot eivät saa jäädä virkamiesten ohjelmaksi tai hallinnolliseksi raportiksi. Tämänpäiväisen keskustelun pohjaksi haluan ennen kaikkea painottaa, että käsissämme on nyt ennen kaikkea kertomus siitä, millaista tulevaisuutta haluamme rakentaa. Me tarvitsemme avointa tietoa ja rehellistä keskustelua uhkista, mahdollisuuksista ja muutostarpeista, rohkeutta kohdata ja ratkaista myös pelottavia, monimutkaisia tai muutoin epämiellyttäviä kehityskulkuja, mutta yhtä lailla tarvitsemme inspiroivia tarinoita ja esimerkkejä, joihin ihmiset voivat kiinnittyä ja jotka korostavat meidän jokaisen roolia tulevaisuuden rakentajana. Suomi on menestynyt tähän saakka luottamalla koulutukseen, tasa-arvoon ja yhteistyöhön. Mikään näistä periaatteista ei ole vanhentunut. Nyt meidän vain on vietävä ne seuraavalle tasolle niin, että onnellisuutemme mahtuu planeetan rajoihin ja hyvinvointimme perustuu reiluihin ja vastuullisiin tekoihin.

Tulevaisuusvaliokunta kiittää kaikkia, jotka ovat osallistuneet tämän mietinnön valmisteluun, asiantuntijoita, virkamiehiä ja sidosryhmiä. Erityisesti haluan kiittää valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä ja rakentavasta hengestä. Tämä mietintö on paitsi palaute hallitukselle myös kutsu meille kaikille, kutsu katsoa kauemmas kuin seuraava vuosi tai vaalikausi ja rakentamaan Suomea, joka voi olla kokoaan suurempi tulevaisuuden tekijä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.45 Sinuhe Wallinheimo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma on lupaus maailmasta, jossa talous, ympäristö ja ihmisten yhdenvertaisuus kulkevat rinnakkain. Se on lupaus siitä, että kukaan ei jää kehityksestä jälkeen.

Nyt, kun ohjelman puoliväli on ylitetty, on rehellisesti todettava, että maailma on tavoitteista jäljessä, mutta Suomi ei ole. YK:n raportin mukaan Suomi kuuluu maailman kärkimaihin kestävä kehityksen toteuttamisessa. Se kertoo suomalaisesta yhteiskunnasta — luottamuksesta, vastuusta ja kyvystä tehdä päätöksiä. Tekemättä ei voi jättää. Hallitus on sitoutunut Agenda 2030:n tavoitteisiin. Meidän päämäärämme on vahva ja välittävä Suomi, joka rakentaa hyvinvointia kestävä talouden varaan ja kantaa vastuunsa sekä omasta väestöstään että maailmasta ympärillään.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan tuore mietintö antaa tärkeän suunnan tälle työlle. Valiokunta pitää myönteisenä, että Agenda 2030:n toimeenpano-ohjausjärjestelmä toimii ja että hallinnonalat ovat edenneet johdonmukaisesti. Samalla valiokunta muistut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

taa, että työ ei ole valmis. Se painottaa ilmiöpohjaista toimintamallia, jossa kestävä kehityksen tavoitteita tarkastellaan yli hallinnon rajojen ja yli vaalikausien. Myös mittareiden on kyettävä osoittamaan, missä onnistumme ja missä emme. Tämä on viesti, johon meidän on syytä vastata.

Köyhyyden ja syrjäytymisen torjunnassa Suomi on yksi maailman menestyneimmistä maista. Hallitus on sitoutunut puolittamaan toimeentulotukea tarvitsevien määrän, suuntaamaan tuet eniten tarvitseville ja poistamaan pitkäaikaisasunnottomuuden. Nämä ovat konkreettisia tekoja inhimillisen kestävyuden puolesta.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointi ei kuitenkaan synny ilman kasvua. Talous on kestävä kehityksen perusta. Meillä ei voi olla vahvaa hyvinvointivaltiota, jos talous ei kasva. Siksi hallitus tekee rakenteellisia uudistuksia, vahvistaa työllisyyttä ja tuottavuutta sekä nostaa tutkimus- ja kehittämisinvestoinnit neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastotyö ei ole, arvoisa puhemies, ristiriidassa talouden kanssa, vaan se on sen uusi moottori. Puhdas siirtymä tuo Suomeen jopa 270 miljardin euron investointipotentiaalin. Se on valtava mahdollisuus, ja hallitus tekee töitä sen eteen, että tämä muutos olisi sosiaalisesti, alueellisesti ja taloudellisesti oikeudenmukainen. Pidämme huolen siitä, että siirtymä ei vie työtä vaan tuo sitä koko Suomeen.

Mietintö nostaa esiin myös teknologioiden merkityksen. Suomen on vahvistettava teknologiapolitiikan ja Agenda 2030:n välistä yhteyttä. Meidän on nähtävä teknologia, tutkimus ja innovaatiot välineinä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Agenda 2030 puhuu myös rauhasta, oikeusvaltiosta ja luottamuksesta. Ne eivät ole itsestäänselvyksiä. Hallitus vahvistaa demokratiaa ja turvallisuutta tukemalla viranomaisten toimintakykyä ja varmistamalla, että ihmiset voivat luottaa siihen, että oikeus toteutuu ja apua on saatavilla. Suomi on pieni maa mutta suuri vaikuttaja.

Tulevaisuusvaliokunta korostaa, että meidän on vahvistettava positiivista kädenjälkeämme myös globaalisti. Se tarkoittaa puhtaan energian, kiertotalouden ja kestävä ruokajärjestelmän ratkaisuja sekä koulutusvientä, joka edistää tasa-arvoa ja tyttöjen oikeuksia kaikkialla maailmassa.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 ei ole vain hallituksen hanke vaan meidän kaikkien yhteinen tehtävä. Sen toteuttaminen on arvovalinta. Haluammeko jättää seuraaville sukupolville haasteita vai mahdollisuuksia? Kokoomuksen eduskuntaryhmän valinta on selvä. Me haluamme jättää vahvan, välittävän ja kestävä Suomen — sellaisen, joka pärjää maailman myrskyissä ja pitää jokaisesta huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

15.49 Petri Huru ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on hyvä maa ja suomalaisten ainoa oma kotimaa. Siitä meidän kaikkien on pidettävä huolta nyt ja tulevaisuudessa. Maailmanpolitiikan myrskyjen keskellä on hyvä muistaa, miten hyvin meillä moni asia silti on ja miten hyviä me suomalaiset monessa asiassa olemme. Haasteista huolimatta me huolehdimme omastamme — Suomesta ja suomalaisista.

Tänään käsiteltävä selonteko YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmasta on laaja, sekä pitkälle tulevaisuuteen että kauas rajojemme ulkopuolelle ulottuva pohdiskelu aikamme ongelmista. Sitä voisi myös kritisoida tästä näkökulmasta ja huomauttaa sen olevan ylikansallinen, ylhäältä alaspäin ohjaava poliittinen paperi. Perussuomalaiset puolustavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

aina kansallista itsemääräämisoikeutta. Suomen itsenäisyys ja suvereniteetti ovat perussuomalaisen politiikan ydintä ja kaiken lähtökohta, vaikka ratkaistavana olisivatkin suuret ja globaalit haasteet.

Arvoisa puhemies! Perussuomalainen eduskuntaryhmä alleviivaa sitä tosiasiaa, että Suomi arvioitiin YK:n vuosittain tekemässä maavertailussa vuonna 24 jo neljännen kerran peräkkäin kestäväen kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa parhaiten onnistuneeksi maaksi. Meillä suomalaisilla ei ole mitään syytä häpeillä, vaan päinvastoin me voimme iloita osaamisestamme ja pyrkiä hyötymään siitä esimerkiksi viemällä tietotaitoamme ulkomaille.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä keskeiseksi teemaksi valittiin vesi. Tämä sopii perussuomalaiseen politiikkaan täydellisesti. Tuhansien järvien maa ja sen vedet ovat nimittäin suuri kansallisaarre. ”Vesi vanhin voitehista”, todetaan mietinnössä ansiokkaasti. Jokainen ymmärtää, mikä merkitys vedellä on kaikelle elämälle, ja sen merkitys todennäköisesti tulee vain kasvamaan maailman muuttuessa epävakammaksi. Viime aikoina on myös kansalaisia muistutettu veden kotivarastoinnista. Varautuminen on aina perussuomalaisten mielestä viisasta. Ei vara venettä kaada.

Vesistöt ovat tärkeä osa suomalaista sielunmaisemaa, arkea ja hyvinvointia, mietinnössä muistutetaan. Suomessa on yli 700 000 kesämökin omistajaa, puolitoista miljoonaa vesialueen omistajaa ja melkein pari miljoonaa vapaa-ajankalastajaa. Puhdas vesi ja toimiva vesihuolto koskettavat meitä suomalaisia jo ihan arjessa monin tavoin. Tavoite yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja luonnon kannalta kestävästä vesivarojen käytöstä on siis järkevää ja kannatettavaa.

Arvoisa puhemies! Mietinnöstä voisi nostaa esiin monia muitakin perussuomalaisille tärkeitä teemoja. Ensinnäkin huoltovarmuus ja henkinen kriisinkestävyys. Nämä ovat asioita, joita ei tällaisena aikana voi korostaa liikaa, ja me perussuomalaiset uskomme, että tästä löytyy laaja yhteisymmärrys tässä salissa. Meidän täytyy panostaa suomalaiseen työhön ja uskoa siihen, että yhdessä ponnistelemalla saamme aikaan parempaa. Mikään ei tule ilmaiseksi, vaan se vaatii vaivannäköä ja yhteistyötä.

Metsätalous on edelleen Suomelle tärkeä, ja nykyinen hallitus edistää kansallisen metsästrategian toimin metsiemme viisasta ja aktiivista käyttöä eikä rajoita hakkuita. Metsien monimuotoisuutta voimme turvata käytön yhteydessä esimerkiksi huolehtimalla riittävän lahoppuun, säästöpuiden ja suojavyöhykkeiden jättämisestä metsiin sekä lisäämällä lehtipuiden osuutta, kuten mietinnössä todetaan. Maatalouden osalta meidän tulee edelleen huolehtia omavaraisuudestamme, mutta mietinnössä nostetaan esiin myös viennin mahdollisuudet. Vaikka Suomella ei ole kaikessa varaa olla kokoaan suurempi, nostetaan mietinnössä esiin mahdollisuus siitä, että voisimme menestyä meijerituotteiden ja lypsykarjasta muodostuvasta lihasta jalostettujen tuotteiden viejänä, mikäli tämä nostetaan ruokaviennin kärjeksi. Perussuomalaiset kannattaa ruokaviennin kehittämistä. Se hyödyttää suomalaisia maatiloja ja vahvistaa huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tulevaisuusvaliokunta tuo keskusteluun ilmastomuutokseen sopeutumisen välttämättömyyden. Tämä on perussuomalaisten mielestä viisas näkemys. Pieni Suomi ei voi ratkaista koko maailman ongelmia, eikä tarvitsekaan. Suomi on tehnyt esimerkiksi päästövähennyksiä koko 2000-luvun ja tekee varmasti osansa jatkossakin. Emme tarvitse maahamme ilmastohysterian lietsontaa ja suomalaisten kurruttamista vaan vastuullista politiikkaa, jossa otetaan huomioon sekä ympäristön hyvinvointi että kansalaistemme hyvinvoinnin turvaaminen sekä sosiaalinen ja taloudellinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

kestävyys. Meidän on tehtävä Suomessa politiikkaa aina Suomen ja suomalaisten parhaaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.55 Lotta Hamari sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma on luotu, koska aikamme pitkäaikaisimmat ja vakavimmat muutostekijät ovat kestävän kehityksen tarve sekä planetaaristen rajojen rikkoutuminen. Kestävyysmurros on välttämätön, jotta yhteiskuntamme pääsee ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle uralle.

Planetaarinen kolmoiskriisi etenee hälyttävää vauhtia. Seitsemän yhdeksästä elämää ylläpitävästä planetaarisesta rajasta on jo ylitetty. Samaan aikaan maailman konfliktit ja sosioekonomiset kriisit, kuten äärimmäinen köyhyys ja riittämättömät peruspalvelut, eivät ole hallinnassa. Äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä on jälleen kasvussa. Nämä kriisit vaikuttavat kokonaisvaltaisesti yhteiskuntien toimintaedellytyksiin niin Suomessa kuin maailmalla.

Valiokunnan kuulemisissa tuli kuitenkin selkeästi esille, että kestävyysmurroksen vaatima kestävyys siirtymä jää selonteossa lähes huomiotta muutoin kuin energiasiirtymän osalta. Mietinnössä kiinnitettiin huomiota siihen, että Suomi sijoittuu kielteiset ulkoisvaikutukset huomioivassa arvioinnissa globaalille sijalle 139/167, sekä siihen, että sillä luonnonvaramäärällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja ero on kasvanut 2000-luvulla.

Haluan erikseen korostaa sitä, että sosiaali- ja terveyssektorin osalta valiokunnan saamat lausunnot olivat erittäin kriittisiä. Hallituksen toimet eivät edistä riittävästi Agendan tavoitteiden toteutumista, eikä selonteko esitä riittäväällä tavalla hallituksen politiikan seurauksia sosiaali- ja terveystalouden alalla. Hallituksen toimet ovat lisänneet pienituloisuutta ja syrjäytymiskehitystä Suomessa. Työllisyystoimet eivät ole olleet onnistuneita, ja sosiaaliturvan leikkaukset ovat ajaneet ihmisiä aiempaa heikompaan asemaan. Tässä meillä on todella paljon parantamisen varaa. On selvää, että tarvitsemme monipuolista, tiedeperustaista tilannekuvaa, joka tukee päätöksentekoa oikeudenmukaisen kestävyys siirtymän toteuttamisessa.

Puhemies! Agenda 2030 -tavoitteista on toteutumassa vain noin 18 prosenttia. Aikaa tavoitteiden saavuttamiseen on enää muutama vuosi. Jokainen hetki, jolloin tavoitteet eivät toteudu, merkitsee planeetan elinkelpoisuuden heikkenemistä sekä inhimillistä kärsimystä. Kestävän kehityksen ratkaisuja tulee kuvata tulevaisuustyössä tarkemmin ja esittää konkreettisempia toimenpiteitä ja velvoitteita.

Kehityspolitiikan leikkaukset uhkaavat globaalia hyvinvointia ja heikentävät mahdollisuuksia ylläpitää monenkeskisuutta ja sääntöperusteisuutta. Hyvät suhteet matalan tulotason maihin ovat myös Suomen vaikutusvallan kannalta tärkeitä. Kehityspolitiikka on osa turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voidaan korjata kehitysyhteistyöllä. Suomen tulee sitoutua kehitysyhteistyörahoituksen pitkäjänteiseen kasvuun.

Puhemies! Suomen vahva asema kansainvälisessä politiikassa ja esimerkiksi teknologian osaaminen antavat meille mahdollisuuden — ja oikeastaan velvollisuuden — toimia kestävän kehityksen suunnannäyttäjänä. Meidän on oltava rakentamassa ratkaisuja, jotka tukevat sekä ekologista että sosiaalista kestävyttä maailmanlaajuisesti. Kaupan ja kehi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

tyksen yhdistämisestä voi tulla hyötyjä, kuten työtä luovia investointeja tai matalan tulotason maiden laajempaa markkinoille pääsyä EU:hun. Kuitenkin vähiten kehittyneiden maiden kohdalla lahjamauotoinen kehitysyhteistyö on tärkeää, koska näillä mailla on vain kapeat yhteiskunnalliset rakenteet kauppasuhteiden luomiselle.

Arvoisa puhemies! Suomen tulee olla aktiivinen kansainvälisten ilmastositimusten toimeenpanossa ja tukea kehittyvien maiden ilmastotoimia sekä osaamisen jakamista. Ilmastorahoituksen kasvattaminen on keskeistä. Panostammekin vahvasti vihreään siirtymään, kiertotalouteen ja puhtaan energian ratkaisuihin. Olemme kehittäneet ympäristöteknologiaa ja tukeneet yrityksiä, jotka vievät puhtaita ratkaisuja maailmalle. Näin Suomi sekä edistää ilmastotavoitteita että luo uusia työpaikkoja ja vientimahdollisuuksia.

Lisäksi meidän tulee jatkaa työtä naisten ja tyttöjen oikeuksien, koulutuksen ja terveyden edistämiseksi kehitysyhteistyössä sekä YK:n että EU:n kautta. Sukupuolten tasa-arvo on kestävä kehityksen ja rauhan edellytys.

Lopuksi muistutan, että politiikkaa on tehtävä niin, että myös tulevien sukupolvien oikeus hyvään elämään toteutuu. Kestävä kehitys, globaali solidaarisuus ja elämää kannattelevien luonnonjärjestelmien turvaaminen eivät ole vain Suomen vaan koko maapallon elinkelpoisuuden kysymyksiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kalmari, keskustan eduskuntaryhmä.

16.00 Anne Kalmari kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030:n tavoitteet ohjaavat YK:n jäsenvaltioiden kestävä kehityksen politiikkaa. 17 kestävä kehityksen tavoitetta tulisi saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on sovittaa yhteen talouden, ympäristön ja ihmisten tarpeet.

Keskusta tarkastelee kestävä kehitystä kokonaiskestävyyden näkökulmasta. Talouden, luonnon ja ihmisten toimeentulon on oltava tasapainossa. Vaikka Suomessa monet asiat ovat hyvin, ollaan maailmanlaajuisesti tavoitteiden saavuttamisesta vielä kaukana. Suomeksi kehitys kulkee valitettavasti osin väärään suuntaan.

Vaikka köyhyys globaalisti on vähentynyt, erot maiden välillä ja maiden sisällä ovat suuria. Koettu pandemia, konfliktit ja kriisit ovat kääntäneet kehitystä taaksepäin. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa kansainvälistä yhteistyötä Euroopan unionissa ja YK:ssa. Agenda 2030 on keskeinen osa Suomen ulko- ja kehityspolitiikkaa.

Keskusta painottaa Suomen aktiivista roolia YK:ssa kestävä kehityksen edistäjänä. Suomen YK- ja kehityspolitiikan linjan on oltava johdonmukainen ja uskottava. YK-järjestöt ovat avainroolissa kehitystavoitteiden edistämässä. YK-järjestöjen rahoituksessa onkin pyrittävä pitkäjänteisyyteen.

Resurssien ollessa niukat on globaalin kehitysrahoituksen suuntaamisessa keskityttävä olennaiseen: ihmisten elinolosuhteiden parantamiseen, ruokaturvaan, koulutukseen sekä terveydenhuoltoon ja demokratiaan. YK:n jäsenmaiden julkinen kehitysrahoitus ei riitä tavoitteiden saavuttamiseen. Kehitys edellyttää yksityisten pääomien liikkeelle saamista ja yksityisen sektorin vahvempaa roolia kehitysyhteistyössä. Yksityisen sektorin työpaikat vähentävät köyhyyttä ja luovat verotuloja, jotka mahdollistavat julkiset palvelut.

Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteosta puuttui kokonaisvaltainen globaalin ruokaturvan edistämisen näkökulma, niin meillä kuin muualla. Tätä ei saa unohtaa, sillä voima-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

kas väestönkasvu ja ilmastonmuutoksen myötä tulevat kuivuus, kuumuus ja sään ääri-ilmiöt romahduttavat satoja ja ajavat ihmisiä liikkeelle ruuan perässä.

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön päätehtävä on edistää tavoitetta, että kaikilla ihmisillä olisi saatavilla riittävästi turvallista, ravitsevaa ja kestävästi tuotettua ruokaa. Kestävä ruokaturva parantaa kehitysmaiden maaseudun elinolosuhteita ja vähentää konflikteja.

Arvoisa puhemies! Suomi on saavuttanut valtaosan kehitystavoitteista, mutta hallituskauden aikana monet tavoitteet ovat maassamme menneet huonompaan suuntaan. Työllisyyskehitys on heikkoa, yritykset vähentävät henkilöstöä, osa nuorista voi huonosti, ja lapsiperheköyhyys — se on todellisuutta. Monet suomalaiset, erityisesti ikäihmiset, kokevat huolta sosiaali- ja terveystalouden leikkauksista ja palvelujen keskittämisestä yhä kauemmas.

Kestävän kehityksen tavoitteiden on konkreettisella tavalla näyttävä talous-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveystaloudessa. Kestävä kehitys edellyttää panostuksia kasvuun, parempaan työllisyyteen, elinikäiseen oppimiseen ja terveystalouden turvaamiseen koko Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys on pitkäjänteistä työtä meillä ja maailmalla. Se vaatii hallinnonalojen yhteistyötä, kansainvälistä aktiivisuutta ja ylisukupolvista vastuunkantoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Elo.

16.05 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme aikaa, jolloin sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä on vakavan uhan alla. Autoritääriset hallinnot polkevat ihmisoikeuksia, diktaattorit rikkovat kansainvälistä oikeutta, vakiintuneet demokratiat käpertyvät sisäänpäin ja vetäytyvät globaalista vastuusta leikkaamalla kehitysyhteistyöstä ja tuesta kansainvälisille järjestöille. Tässä ajassa mitataan yhteinen sitoutuminen kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Agenda 2030 -selonteon mukaan Suomi kyllä menestyy monilla kehityksen mittareilla, mutta totuus on, että olemme rakentaneet hyvinvointimme kasvattamalla massiivista ekologista velkaa. Ilman nopeita ja mittavia lisätoimia ilmastotavoitteiden saavuttaminen karkaa käsistä ja luonto jatkaa köyhtymistään vastoin Orpon hallituksen lupauksia. Selonteko maalaa todellisuutta kauniimman kuvan ekologisen kestävyys tilasta Suomessa. Suomi käyttää edelleen luonnonvaroja tuhlaillen ja enemmän kuin luonto kestää. Luonnonvarojen käyttömme per asukas on yksi Euroopan suurimpia. Sillä määrällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja tämä ero on kasvanut 2000-luvulla.

Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuisesti kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on jääty pahasti jälkeen, ja kehitys on kääntynyt monessa kohtaa väärään suuntaan. Hallitus on leikannut ilmasto- ja ympäristöalaa paitsi kotimaassa myös kansainvälisesti, vaikka tiedämme, että köyhimpien maiden on mahdotonta irtautua fossiilisista polttoaineista riittävän nopeasti ja toisaalta sopeutua ilmaston kuumenemisen vaikutukseen ilman vauraiden maiden tukea. Tarvitsemme uusia rahoitusratkaisuja, mutta vihreät kantavat kansalaisyhteiskunnan lailla huolta, että yksityisen sektorin rahoitusvälineiden painottaminen johtaa todennäköisesti siihen, ettei tuki kohdennu kaikista haavoittuvimmassa asemassa oleville. Emme voi sulkea silmiä siltä, että ylikulutuksemme rujot jäljet näkyvät esimerkiksi Ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

niaan rahdattavina jätetekstiiliröykkiöinä, lapsi- ja pakkotyövoiman käyttönä kiinalaisissa krääsätehtaissa tai kiihtyvänä metsäkatona, kun Amazonin sademetsiä raivataan laitumien ja soijapeltojen tieltä. On hallituksen epäonnistuminen, ettei se kykene esittämään riittäviä konkreettisia toimia, joilla Suomi puuttuu oman toimintansa negatiivisiin vaikutuksiin rajojensa ulkopuolella.

Det räcker inte att regeringen i sin redogörelse lyfter fram tidigare regeringars framgångar och sina egna löften, när dess egna politiska åtgärder är fullständigt otillräckliga och på många sätt leder i fel riktning.

Arvoisa puhemies! On käynyt selväksi, että vapaaehtoiset toimet eivät riitä sen valtavan kestävyysmurroksen läpiviemiseen, jonka välttämättä tarvitsemme, jotta maapallo säilyy elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Tarvitsemme voimakkaampaa ohjausta ja sääntelyä ilmastokriisin ja luontokadon juurisyynä olevan luonnonvarojen ylikulutuksen hillitsemiseksi. Krääsäkauppa on laitettava kuriin kieltämällä sen mainonta sekä verotuksen keinoja käyttämällä, ja koko ruokajärjestelmämme on muutettava kestäväksi. Vihreät tukevat WWF:n ehdottamaa kansallista luonnonvarasopimusta, jolla asetettaisiin selkeät rajat luonnonvarojen käytölle ja luotaisiin näin ennustettavuutta elinkeinoelämän toimintaympäristöön. Talouskasvun tavoittelu luonnon asettamista reunaehdoista piittaamatta ei ole realistinen eikä kestävä tie. Verotus- ja rahoitusjärjestelmä on uudistettava tukemaan ilmasto- ja luontotavoitteita niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, jotta pystymme rakentamaan yhteiskuntaa, joka perustuu ylikulutuksen sijaan kohtuuteen ja kiertotalouteen. Suomen on vähennettävä omien toimien kielteisiä ulkoisia vaikutuksia myös edistämällä vahvaa yritysvastuulainsäädäntöä niin kansallisesti kuin EU-tasolla.

Arvoisa puhemies! Vihreät edellyttävät, että Suomi on aloitteellinen Agenda 2030:n jatkoa koskevan kansainvälisen keskustelun käynnistämisessä YK:n tasolla. Haluamme, että Suomi muistetaan tulevaisuuden historiankirjoissa maana, joka oli vaikeinakin aikoina vaatimassa globaalia vastuunkantoa niin luonnosta kuin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuudesta hyvään elämään ja ennen kaikkea esittämässä konkreettisia ratkaisuja ihmiskuntaa uhkaavien eksistentiaalisten ympäristökriisien ratkaisuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kivelä.

16.10 **Mai Kivelä vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onko köyhyys poistettu ja kestävä kehitys saavutettu viiden vuoden päästä? Tätähän me arvioimme, kun tänään käsittelemme Agenda 2030 -toimenpideohjelmää. Onkin syytä kysyä, kuinka aidosti näihin tavoitteisiin on sitouduttu, sillä ne todella ovat sitoumuksemme. Ei hyvältä näytä. Globaalisti olemme kaukana tavoitteista, ja vaikka YK:n mukaan Suomi on saavuttanut hieman yli 86 prosenttia asetetuista 17 tavoitteesta, ei myöskään Suomen tilannekuva anna aihetta juhlaan.

Ensinnäkin Suomi on yksi eniten kielteisiä ulkoisvaikutuksia muille maille aiheuttava maa. Toisin sanoen tuontimme aiheuttaa merkittäviä ilmasto- ja kemikaalipäästöjä sekä luontokatoa muualla maailmassa. Tätä ei voi jättää huomioimatta, kun Suomen todellista panosta kehitystavoitteiden saavuttamiseen arvioidaan. Suomen materiaalin kulutusaste asukasta kohti on EU:n korkeimpia, ja samaan aikaan kiertotalousasteemme on jäänyt hei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

koksi. Metsien kestävä käyttö on surkealla tolalla, hiilinielut ovat romahtaneet, ja metsät ovat kääntyneet päästölähteeksi. Metsäteollisuuden tuottama arvonlisä kulutettuihin raaka-aineisiin nähden ei ole sillä tasolla, jolla se voisi ja jolla sen pitäisi olla.

Entä sosiaalinen puoli? Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut toistuvasti, että Suomen sosiaaliturvan taso on liian alhainen. [Petri Hurun välihuuto] No, hallitus on leikannut sosiaaliturvasta entisestään ja tällä tavoin lisännyt köyhyyttä. Hallituksen omissa vaikutusarvioinneissakin on todettu, että sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät köyhyyttä siinäkin tapauksessa, että niille arvioidut työllisyysvaikutukset toteutuisivat täysimääräisesti. Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ja indeksijäädytykset sekä yleinen kustannustason nousu jättävät yhä useamman suomalaisen toivottomaan tilanteeseen. Orpon hallituksen takia jopa tuloköyhyyteen perustuva asunnottomuus on tehnyt paluun Suomeen. Maksuhäiriöt, hädät ja ulosotot ovat lisääntyneet ja leipäjonot kasvaneet.

Tämä hallitus on tehnyt johdonmukaisesti ja täysin häikäilemättä sellaista politiikkaa, jolla kasvatetaan eriarvoisuutta ja kasataan varallisuutta rikkaille. Hallitus pyrkii romuttamaan suomalaisen yhteiskuntamallin, joka on perustunut vahvoihin julkisiin palveluihin ja kattavaan sosiaaliturvaan, siis juuri sen yhteiskuntamallin, joka on onnistuneesti tuottanut tasa-arvoa ja hyvinvointia suomalaisille ja joka on tehnyt Suomesta tämän esimerkin maailmalla. Nyt tätä mallia murennetaan.

Arvoisa puhemies! Vaikka paljon enemmän on tehtävä tavoitteisiin pääsemiseksi, niin YK:n Agenda 2030 -ohjelma on tärkeä esimerkki monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän toiminnasta. On elintärkeää, että maailman valtiot ovat yhdessä asettaneet tavoitteita globaalien ongelmien ratkaisemiseksi. Tällaista monenkeskistä yhteistyötä tarvitaan myös jatkossa. Ilman monenkeskistä yhdessä sopimista ekokriisin kaltaisiin ongelmiin vastaaminen ei yksinkertaisesti ole mahdollista. Samaan aikaan tarvitaan paljon voimakkaampia keinoja ekologisiin ja sosiaalisiin haasteisiin puuttumiseksi.

Valitettavasti myös monenkeskinen sääntöpohjainen järjestelmä on uhattuna. Ei ole liioiteltua sanoa, että autoritäärisyys ja voimapolitiikka ovat tehneet paluun politiikan kentille, myös länsimaissa. Demokratian ja oikeusvaltion periaatteet horjuvat, ja myös nämä ovat osa yhteiskuntien kokonaiskestävyyttä. Suomen tulee osaltaan pitää huoli siitä, että kansalliset intressit ja niin kutsuttu transaktionaalinen kahdenkeskisyys eivät syrjäytä monenkeskisyttä ja sääntöpohjaisuutta. Suomen tulee olla aktiivinen vastavoima eri tahoilta tuleville pyrkimyksille sääntöpohjaisen järjestelmän alas ajamiseksi, ei olla mukana sen rikkomisessa.

Arvoisa puhemies! On jälleen korostettava, ettei mitään muita kehitystavoitteita voi saavuttaa kuolevalla planeetalla. Myöskään Suomessa emme ole saavuttamassa omia ilmastot- ja ympäristötavoitteitamme. Hallitus tässäkin epäonnistuu konkreettisten toimien tuomisessa, ja vaikeaa se toki olisikin, kun tällä kaudella on päinvastoin syvennetty eriarvoisuutta ja purettu ympäristötoimia. Siksi tässä tilanteessa hallituksen kehitystavoitteilla paistattelu on vähintäänkin irvokasta.

Lopuksi esittämästäni kritiikistä huolimatta ja käsiteltävän asian tärkeyden vuoksi pidän hyvänä tulevaisuusvaliokunnan yksimielistä mietintöä. On hienoa, että valiokunta painottaa vahvaa kestävyttä sekä luonnonvarojen ylikulutuksen ja kulutuksen negatiivisten ulkoisvaikutusten vähentämisen välttämättömyyttä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Ollikainen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

16.15 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Vi lever i motstridiga tider. Samtidigt som det råder en tydlig efterfrågan på framtidstro, finns det hos många också en längtan efter det som tidigare varit. Många söker trygghet i det bekanta, i traditioner, i det som en gång upplevdes som stabilt. Det är mänskligt — förändring väcker både hopp och oro. Men framtiden väntar inte. Den formas här och nu, av de beslut vi fattar, av de värderingar vi väljer att försvara och av det mod vi visar när vi står inför något nytt. I den här omställningen är det oerhört viktigt att se till att ingen lämnas efter.

Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 -toimintaohjelma ei ole vain kokoelma kaukaisia ihanteita. Siinä on kyse myös ihmisten arjesta — puhtaasta vedestä, raittiista ilmasta, koulutuksesta ja yhdenvertaisuudesta, työpaikkojen turvaamisesta ja kestävien kaupunkien ja maaseudun luomisesta. Tänäänkin esimerkiksi noin 700 miljoonaa ihmistä maailmassa, eli joka yhdestoista ihminen, joutuu elämään nälässä. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset, jotka menevät kouluun, vaikka eivät ole syöneet, ja lapset, jotka joutuvat kokonaan jättämään koulut käymättä voidakseen auttaa perhettään elannon hankkimisessa.

Pandemia osoitti globaalin ruokajärjestelmän haavoittuvuuden ja sen, miten nopeasti epätasa-arvo voi syventyä kriisien seurauksena. Agenda 2030 -ohjelmassa on kyse siitä, että ketään ei jätetä jälkeen. Siksi on hyvä, että tulevaisuusvaliokunta keskittyi mietinnössään vesinäkökulmaan. Vesi liittyy lähes kaikkiin globaaleihin kestävyystavoitteisiin: terveyteen, ruuantuotantoon ja ruokaturvaan, energiantuotantoon, ekosysteemeihin ja rauhaan. Tästä kriittisestä resurssista on pidettävä hyvää huolta.

Suomessa olemme tottuneet siihen, että vedestä ei ole pulaa, mutta nyt kun valmiudesta ja varautumisesta puhutaan yhä enemmän, myös vesi-infran haavoittuvuuteen on kiinnitetty enemmän huomiota, samaan tapaan kuin muunkin kriittisen infrastruktuurin osalta. On tärkeää, että ajattelemme pitkäjänteisesti ja otamme vesinäkökulman vahvasti mukaan myös kuntien toimintaan, esimerkiksi niiden ilmastosuunnitelmiin ja kestävään vesi-infrastruktuuriin tehtäviin investointeihin, kuten hulevesien käsittelyyn ja pohjavesien suojeleluun.

Ärade fru talman! Vårt närhav, Östersjön, spelar en mycket viktig roll för vår vardag, men även för vår framtid. Det bor ungefär 90 miljoner människor vid Östersjöns avrinningsområde, vilket innebär att belastningen på havet är väldigt stor. För att minska avrinningen från jordbruket är det därför viktigt att vi fortsätter med stödet för gipsbehandling på åkrar, att det finns skyddsremsor på åkrar och stränga bestämmelser kring gödselspridning, framförallt fosfor. Samtidigt är det viktigt att den inhemska matproduktionens verksamhetsförutsättningar och lönsamhet tryggas. Särskilt viktigt är det att fortsätta med programmet för ett stärkt vattenskydd som syftar till att förbättra tillståndet i Finska viken och Skärgårdshavet. Men, ärade talman, vatten känner inga landsgränser, och därför behöver vi också gemensamma lösningar i stället för enbart nationella.

Marraskuussa järjestettävässä YK:n ilmastohuippukokouksessa maailman johtajat kootaan yhteen pohtimaan ratkaisuja ilmastokysymykseen. Kymmenen vuotta sitten tehtiin historiallinen Pariisin ilmastosopimus, joka on tärkeä maapallon lämpötilan nousun hillitsemisen kannalta. Sen puitteissa kukin maa päättää omien ilmastotavoitteidensa kunnianhimon tasosta, ja meille RKP:ssä on selvää, että Suomen tulee pitää kiinni tavoitteestaan olla hiilineutraali kymmenen vuoden kuluttua. Tarvitsemme kuitenkin vielä paljon erilai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

sia toimenpiteitä sen saavuttamiseksi. Pääsemme eteenpäin panostamalla määrätietoisesti tutkimukseen ja kehitykseen, mutta teknologia ei yksin ratkaise tulevaisuuden haasteita, vaan parhaat ratkaisut löydetään yhteistyöllä.

Ärade fru talman! Just nu ser vi en utveckling där länder vänder sig inåt i stället för att räcka ut handen för samarbete. Vi behöver alla inse att utmaningar löses tillsammans, genom våra respektive styrkor. Finland har möjlighet att vara en föregångare, inte bara genom ambitiösa mål, utan också genom att visa hur små länder kan bidra till globala lösningar.

Ärade fru talman! Med bara några år kvar till slutåret för Agenda 2030 måste vi både värna det som fungerar och våga förnya, så att nästa fas av hållbarhetsarbetet bygger vidare på dagens framsteg men samtidigt skapar långsiktiga, rättvisa och innovativa lösningar för framtiden. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Räsänen, Päivi.

16.21 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on viisaasti valinnut selonteosta erityiseksi painopisteeksi veden tilan, mutta tarkastelun kohteina ovat myös ruokahuolto, sosiaalinen ja henkinen kriisinkestävyys sekä esimerkiksi liikunnan vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin.

Vesi on elämälle välttämätöntä, yksi arvokkaimmista luonnonvaroistamme, jonka kansallisen omistuksen hallitus turvaa. Vesihuolto on luonnollinen monopoli, eikä sen yksityistämisestä ole pitkän aikavälin hyötyjä. Myös vesistöjen saastumista ja rehevöitymistä on torjuttava.

Hallitus on pitkällä ruokahuoltoon liittyvien kestävyystavoitteiden saavuttamisessa. Suomi on ruokaturvaltaan maailman ykkönen. Suomessa tuotetaan maailman puhtainta, antibioottivapaata ruokaa. Omassa maassa kasvatettu lähiruoka ja eettisesti hoidetut maatilat ovat vahvuksiamme.

Suomi on myös saavuttanut EU:n energiatehokkuustavoitteet. Hallitus edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja metsäteollisuuden arvonnäkökulman nostamista. Tutkimus- ja kehitysrahoitusta kanavoidaan puurakentamiseen ja panostetaan alan koulutukseen.

Yhden tavoitteen edistäminen saattaa vaikuttaa kielteisesti muiden tavoitteiden saavuttamiseen: kaikki ilmasto- ja luontotoimet eivät vie samaan suuntaan. Vähäpäästöisen energiantuotannon, kuten tuulivoimaloiden, rakentaminen aiheuttaa myös haittoja lähiseudun asukkaille, puustolle ja eläimistöille. Myös kaivoshankkeisiin, akkutehtaisiin, datakeskuksiin ja luonnon ennallistamistoimiin liittyy paikallisia ympäristövaikutuksia sekä näkemyseroja perinteisten maisemien ja luonnonolosuhteiden muutoksista. Asukkaita on kuultava pääoman ja ilmastopolitiikan ristipaineessa. Samoin energiatuotannon monipuolisuus on tärkeää nyt ja tulevaisuudessa, rauhassa ja poikkeustiloissa.

Tulevaisuutta ei rakenneta vain varautumalla pahimpaan, vaan luomalla myös olosuhteet kasville, osaamiselle ja työnteolle. Koulutuksen ja tki-toiminnan panostuksilla varmistamme osaamisen ja innovaatiot, joilla Suomi menestyy tulevaisuudessa. Jäänmurtajakaupat, datakeskushankkeet ja muut teollisuuden positiiviset uutiset kertovat talouden orastavasta käännteestä parempaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Mietinnössä nostettiin esiin myös maailmankatsomukselliset jännitteet erityisesti kansakunnan henkistä resilienssiä tavoitellessa.

Maailmankatsomuksellinen murros jälkikristillisessä lännessä on tuottanut hedelmään identiteettikriisin ja siihen kytkeytyvän nuorten mielenterveyden kriisin. Nuoret joutuvat shoppailemaan aineksia identiteettiinsä markkinoilla, joilla on tarjolla laaja kirjo erilaisia aatteita, globaaleihin uhkakuihin liittyviä ahdistuksen aiheita, ihmissuhteita, seksuaalisia suuntautumisja jopa kymmeniä eri sukupuoliä. Tuoreen nuorisobarometrin mukaan 15—29-vuotiaiden naisten luottamus tulevaisuuteen on romahtanut, heille on nousut tärkeämmäksi matkustaa ja nähdä maailmaa kuin saada perhe ja lapsia.

Kestävää kehitystä ei tapahdu ilman kestävää arvopohjaa. Kristillinen maailmankuva tarjoaa edelleen kestävän perustan niin yksilöiden kuin yhteisöiden hyvinvoinnille. Eduskuntaryhmämme muistuttaa, että alhainen syntyvyys uhkaa talouden, esimerkiksi eläkejärjestelmän ja työmarkkinoiden, kestävyttä. Syntyvyshän on Suomessa romahtanut matalimmalle tasolle 250 vuoteen. Se on selvästi sekä nettouusiutumislukua että naapurimaidemme ja EU:n keskiarvoa alhaisempi.

Poliittiset päätökset eivät yksin ratkaise tilannetta, mutta kyllä niillä vaikutetaan yhteiskunnan perhemyönteisyyteen. Perhetuet on säästetty leikkauksilta, lapsilisii jopa korotettu ja työtulovähennyksen lapsikorotus palautettu. Syntyvydessä onkin ihan tuoreeltaan tapahtunut pieni käänne parempaan. Odotamme hallitusohjelmassa sovittua väestöpoliittista selontekoa, jolla voimme vauhdittaa syntyvyttä edistäviä toimia. Perhe on yhteiskunnan sydän, ja perheisiin panostamalla kasvatamme koko yhteiskunnan resilienssiä.

Tarvitsemme lisäksi ennaltaehkäisevää ja kansanterveyslähtöistä päihdepolitiikkaa, terveyden edistämistä, mielenterveyttä tukevaa yhteisöllisyyttä ja liikunnallista elämäntapaa, jotta väestömme olisi tulevaisuudessa entistä terveempää ja toimintakykyisempää. Kun ihmiset voivat paremmin, he jaksavat rakentaa perheitä, yhteisöjä ja tulevaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on ministerillä mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.26 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Suomi on päättäväisesti sitoutunut YK:n Agenda 2030:een ja sen kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon sekä kansallisesti että osana kansainvälistä yhteistyötämme. Kaikkien maiden ja toimijoiden vahvaa sitoutumista ja sen mukaista toimintaa tarvitsemme nyt enemmän kuin koskaan, sillä maailmanlaajuisesti tarkastellen olemme pahasti jäljessä SDG-tavoitteiden saavuttamisesta.

Suomella on tässä työssä paljon annettavaa ja myös vastuuta, sillä meidät on arvioitu jo viidettä vuotta peräkkäin Agenda 2030 -toimeenpanossa pisimmällä olevaksi maaksi YK:n jäsenmaat kattavassa kansainvälisessä vertailussa. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen keskeiset käytännön toimet kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi on koottu nyt palautekeskustelussa olevaan valtioneuvoston Agenda 2030 -selontekoon. Selonteko annettiin eduskunnalle vuoden 2024 marraskuussa, ja nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä hallitus on päättänyt jo lisätoimista kestävyuden vahvistamiseksi. Tämä on ollut tarpeen erityisesti talouden kestävyuden osalta.

Suomen sitoutumista kestävyystyöhön kuvataan myös pääministeri Orpon johdolla YK:lle heinäkuussa esitellyssä Suomen kolmannessa Agenda 2030 -maaraportissa. Selonteko ja maaraportti muodostavat kokonaisuuden, jossa molemmilla on omat tehtävänsä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Selonteko toimii ikään kuin hallituksen kautensa alussa laatimana Agenda 2030 -työn toimintasuunnitelmana, josta käymme vuoropuhelua täällä eduskunnassa. Maaraportti puolestaan katsoo aina neljästä viiteen vuotta taaksepäin ja arvioi Suomen onnistumisia, oppeja sekä haasteita. Sen valmisteluun on tapana kutsua mukaan paljon laajempi joukko sidosryhmiä, jotka tekevät omat itsenäiset arvionsa valtionhallinnon arviointien rinnalla. Näin saamme laajasti eväitä entistä vaikuttavamman kestävyystyön kehittämiseen ylivaalikautisesti. Kansalaisyhteiskunnan, kuntien, tiedeyhteisön ja yritysten lisäksi erityisesti nuoret ovat erittäin vahvasti mukana Suomen Agenda 2030 -toimeenpanossa ja maaraporttien laadinnassa. Olin itsekin mukana heinäkuussa tuossa YK:n kokouksessa, missä tätä maaraporttia esiteltiin, ja oli erittäin hieno nähdä, kun siellä oli Suomen esittelijöinä Petteri Orpon rinnalla yritysjohtaja ja tämän lisäksi vielä myös suomalainen nuorisodelegaatti.

Nostin täältä muutamia asioita, oikeastaan jokaisesta ryhmäpuheesta yhden lauseen. Yritin etsiä jotain semmoisia positiivisia asioita. Toisista puheista se oli helpompi löytää ja toisista vähän vaikeampi, mutta itse keskityn nytten näihin.

Kontula nosti tämän vesiteeman, ja se oli hyvä valinta. Tämä oli minun mielestäni tosi mielenkiintoinen tulevaisuusvaliokunnalta, missä itsekin itse asiassa istuin vielä ennen ministeripestiä. Tässä voisi olla minun mielestäni semmoinen hyvä malli ehkä muillekin valiokunnille katsoa jonkun tietyn teeman läpi isompaa kokonaisuutta, jolloin pystyy pureutumaan vähän eri tavalla asioihin.

Wallinheimo nosti esiin, että meidän on nähtävä teknologia, tuotekehitys ja innovaatioajureina tässä työssä ja tätä kautta me ehkä voidaan olla myös kokoamme suurempi peluri maailmalla.

Huru nosti maatalouden omavaraisuuden, se on tärkeää, ja myös vientiin on hyvät mahdollisuudet. Tässä on minun mielestäni hyvä muistaa se, niin kuin tässä äskeisessä puheenvuorossa sanottiin, että suomalainen maatalous on puhtaampaa kuin muualla maailmassa. Eli tässä voidaan nimenomaan vaikuttaa siihen, minkälainen se meidän jälki on siellä muualla maailmassa.

Hamari sanoi, että Suomen tulee olla aktiivinen ilmastotoimissa. Tämä on semmoinen asia, missä itsekin tietenkin kehoitan Suomea ja hallitusta siihen, että Suomi on edelleen aktiivinen. Meillä on erittäin hyvä imago tällä hetkellä maailmalla monessakin osassa, mutta tässä voitaisiin myös olla vahvoja.

Kalmarilta nousi tällainen kuin että talouden, ihmisten ja luonnon tulee olla tasapainossa. Tämä on tietenkin oikeastaan kaiken peruslähtökohta, kun me mietitään tätä. Mutta helposti jotenkin keskitytään vain yhteen eikä osata ajatella sitä kokonaisuutta, ja minusta tässä oli paljon hyvää viisautta.

Elon puheenvuorosta jäi mieleen varsinkin tämä, että krääsäkauppa on laitettava kuriin, keinoina varsinkin mainonta ja verotus. Tämä on minun mielestäni erittäin ajankohtainen ja hyvä asia, ja toivon, että saadaan tätä eteenpäin myös täällä eduskunnassa.

Kivelältä nousi tällainen lause kuin ”Suomen tulee olla aktiivinen vastavoima” — nyt en ole ihan varma, muistanko sanatarkasti — ”yhteisten päätösten murentamiselle”, mitä on tapahtumassa tällä hetkellä maailmassa, sitä, että niitä YK:nkin yhteisiä päätöksiä vastaan käydään. Tämä oli minun mielestäni tärkeä asia. Tässä on meillä myös iso mahdollisuus ja edelleen tämän takia, minkälainen meidän imago ehkä tällä hetkellä on.

Ollikainen nosti esiin paljon hyviä asioita, mutta sieltä nousi edelleen tämä, että vesi liittyy lähes kaikkiin globaaleihin kestävyys haasteisiin. Tämä on minusta semmoinen asia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

että Suomessa on välillä vähän vaikea ymmärtää tätä, koska meillä se ei ole ehkä niin kriittinen asia. Mutta tämä oli hyvä nosto.

Räsänen puheesta: asukkaita on kuultava ilmastopolitiikassa. Tässä minä ajattelen niin, että oikeastaan kun kaikkia osapuolia me pystytään kuuntelemaan laajasti, niin me saadaan myös parempia päätöksiä eikä ketään ylitetä näissä kuulemisissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin, nyt sitten jatketaan. Vai halutaanko pieni debatti tähän? Olkaa hyvä ja painakaa V-painiketta, niin katsotaan, keitä sieltä nousee. — Otetaan ensimmäisenä edustaja Krista Mikkonen.

16.32 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kiitos tulevaisuusvaliokunnalle hyvästä mietinnöstä. Minä itse ajattelen, että itse asiassa tämä mietintö ja sitten maaraaportti, joka viime kesänä on annettu tämän selonteon rinnalla, oikeastaan muodostavat kokonaisuuden, jopa ehkä ansiokkaamman kuin tämä itse selonteko.

Minä olisin ministeriltä halunnut kysyä, kun nostit esiin nämä kestävyiden eri näkökulmat, että ne ovat tärkeitä: Kuinka katsot tätä kestävyttä ekologisen kestävyiden näkökulmasta? Näetkö, että se on kuitenkin se, joka asettaa ne reunaehdot siihen, miten me täällä toimimme? Ja sen ekologisen kestävyiden varmistaminen oikeastaan on se, joka mahdollistaa nämä muut kestävyystavoitteet ja niiden saavuttamisen, eli tällainen vahva kestävyys, mikä tuossa mietinnössäkin nostettiin esiin. Kuinka näet sen, ja näetkö minkälaisena ongelmana sen, että nimenomaan näiden Suomen kestävä kehityksen tavoitteiden edistymisessä tämä ekologinen kestävyys on kaikkein heikoimmassa tilassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt otetaan sitten näitä, jotka käyttivät ryhmäpuheenvuoron, niin painotan tässä aluksi heitä. — Edustaja Hamari.

16.33 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käytetty erinomaisia puheenvuoroja. Se osoittaa, että kestävä kehitys ja tulevaisuus on todellakin yhteinen asiamme. Suomihan pärjää todella hyvin, mutta kuten tuossa ryhmäpuheenvuorossakin totesin, nämä meidän ulkoisvaikutukset ovat valitettavan suuret. Suomessa ei ole varaa tinkiä kestävä kehityksen tavoitteista, vaikka muu maailma ottaisiikin takapakkia.

Meillä lainsäätäjillä on iso rooli kestävyysmurroksessa, ja on tosi tärkeää, että käymme kohti kestävyttä tavalla, jossa huomioimme erilaiset ihmiset ja alueet. Mutta nyt, kun täällä on liikunta- ja urheiluministeri paikalla, niin meidän mietinnössämme nostimme myös tämän ilmastomuutoksen ja näiden erilaisten talviliikuntamahdollisuuksien heikkenemisen. Miten ministeri ajattelee, että voimme fyysistä aktiivisuutta edistää, jos talviliikuntalajit täältä meiltä Etelä-Suomesta esimerkiksi katoavat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt tosiaan V-painike on jo sammutettu. Täällä on 11 puheenvuoroa jäljellä. — Edustaja Elo.

16.34 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että keskustelemme tässä salissa globaaleista kestävä kehityksen tavoitteista ja siitä, miten olemme niitä saavuttamassa. Haluan tässä nyt kiittää ministeri Poutalaa tuesta krääsäkaupan kuriin saamisesta verotuksen keinoin ja kieltämällä mainonta. Tähänhän hallituksella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

osaltaan on mahdollisuus nyt, kun Krääsätalous kuriin -kansalaisaloite on saatu tähän taioon ja eduskunnan käsittelyyn. Hienoa, että sille on tukea.

Ilmastokriisi ja luonnon köyhtyminen etenevät niin globaalisti kuin täällä Suomessa, ja myös köyhyys ja eriarvoisuus lisääntyvät hallituksen päätösten seurauksena. Siksi on huolestuttavaa, että tässä Agenda 2030 -selonteossa ei esitetä määrätietoisia tavoitteita, joihin tulevana vuosina tulisi keskittyä. Suomen vahvuuksia ovat kansainvälisessä tarkastelussa pitkään olleet ja ovat edelleen laadukas koulutus, hyvinvointi ja yhteiskunnan toimijoiden välinen vahva luottamus ja yhteistyö, mutta on huolestuttavaa, että myös näiden vahvuuksien rapautumisesta on selviä merkkejä. Olisin vielä ministeriltä kysynyt: miten nyt näette suhteessa näihin kestäväen kehityksen tavoitteisiin nämä hallituksen tosi suuret sosiaaliturvaetuksien leikkaukset?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.35 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me vasemmistossa todelikin haluamme Suomen, jossa kestävyden lähtökohta on planetaariset rajat. Ja me haluamme, että jos Suomessa ollaan ylpeitä sijoittumisesta kestävyystilastoissa, niin sitten samaan aikaan ei toimita tavalla, joka heikentää kestävyystavoitteiden saavuttamista. Nyt jälleen tässä ongelma on se, että nämä konkreettiset toimet puuttuvat. Ja kun oikeiston linja selkeästi perustuu eriarvoisuutta kasvattavaan, köyhiltä rikkaille -politiikkaan ja toimimattomuuteen ympäristökysymyksissä, niin toki näiden Agenda 2030 -tavoitteiden konkreettinen edistäminen onkin hankalaa.

Mutta kuitenkin kyse ei ole siitä, että me emme tietäisi, mitkä asiat kasvattavat eriarvoisuutta tai lisäävät ympäristötuhoja. Kyse on siitä, ollaanko aidosti sitoutuneita näihin tavoitteisiin ja valmiita priorisoimaan niitä. Esimerkiksi tähän ylikulutukseen on mahdollista puuttua. Täällä nostettiin esille Krääsätalous, ja mietinnössäkkin nostetaan esille näiden eri korjaus- ja kierrätyspalveluiden saatavuuden parantamista ja näin pois päin. Olisin kysynyt vielä ministeriltä: oletteko te tuen ilmaisun lisäksi valmis edistämään näitä asioita konkreettisin keinoin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Yritetään pysytellä minuutissa. — Edustaja Ollikainen.

16.37 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Framtidsutskottets betänkande visar att Finland har gjort framsteg gällande målen i Agenda 2030, och precis som det framkom här klarar vi av det bättre än många andra. Men färdiga är vi ju förstås inte, och att vi nu har valt att lyfta fram vattnet är en väldigt bra sak, för det är en livsbärande resurs som binder samman klimat, hälsa, livsmedel och säkerhet.

Tosiaan, kuten tässä on moni sanonut, me ehkä ajatellaan, että puhdas vesi on itsestäänselvyys, mutta niinhän se ei kyllä maailmassa ole. Tämä on tärkeää myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Toki tähän liittyy myös se, että mannerjäätiköt sulavat, ja tämä osaltaan kasvattaa tulvariskiä ympäri maailmaa, ja se on huolestuttavaa.

Koskien integraatiota on todella tärkeää, että jatketaan tätä työtä, että otetaan yritykset mukaan, koska tässä on suuri potentiaali meillä viedä suomalaisia yrityksiä eteenpäin. Se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

on hyvä asia, ja kompataan tätä. Ja komppaamisesta puheen ollen komppaan tässä kollega Hamarin kysymystä koskien fyysistä liikkumista ja hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kiuru, Pauli.

16.38 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vedestä on puhuttu tässä useammassakin puheenvuorossa, ja syytä onkin. Otan yhden esimerkin, joka pari vaalikautta sitten oli eduskunnassa. Se koski maatalouspoliittista selontekoa, jossa todettiin, että Suomeen tuodaan enemmän pullotettua vettä kuin viemme pullotettua vettä — omituinen ristiriita, koska kraanavesi sinänsä riittää vallan mainiosti meille Suomessa. Se on ehkä enemmänkin elinkeinoministerin asia ja maa- ja metsätalousministerin asia, mutta toivon, että tämä asia etenisi niin, että vettä ei tarvitse fossiilisilla polttoaineilla kuljettaa Suomeen. [Timo Harakka: Evian-vero!]

Toinen asia koskee Suomen maataloutta. Kun ääri-ilmiöt kasvavat — tulvat, kuivuus — niin Suomen maatalous tulevaisuudessa nousee arvostuksessa, kokee renessanssin. Pidetään maataloudesta huolta. Se koskee myös huoltovarmuutta.

Ja enempää en voisi olla samaa mieltä tästä krääsätaloudesta, temuttamisesta ynnä muusta: kuluttaminen mielellään niin, että kulutetaan enemmän palveluja kuin rahaa krääsään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.39 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tälleen minuutissa on tietysti hirmuisen hankala koko tulevaisuutta käydä läpi, mutta ihan kuten moni edeltäväkin puhuja, nostan tämän saman asian, minkä valiokuntakin oli omassa paperissaan huomioinut, eli nämä meidän vesivarannot. Suomi on tuhansien järvien maa, ja tämän lisäksi meillä on valtavat pohjavesivarannot Suomessa. Tämä on meidän kansallisomaisuutta ja arvokas asia, ja pidetään se tosiaan omassa käsissämme.

Täällä oli muitakin hyviä asioita, mitä nousi: liikkuminen, huoltovarmuus, henkinen resilienssi, maatalous. Ja nyt edellinen puhuja, edustaja Kiuru, nosti esille sen asian, mitä itsekkin mietin, eli just maatalouden. Se tulee olemaan varmaan tärkeämmässä roolissa tulevaisuudessa kuin mitä tämä mietintö edes oli huomioinut. Edustaja Kalmari omassa ryhmäpuheessaankin nosti tämän. Sieltä erityisesti semmoinen seikka, mikä Suomessa on unohtunut tässä aikaisemmin ja mikä oli iso juttu joskus, on se, että osana huoltovarmuutta voitaisiin tällaista perinteikäistä pienviljelyä alkaa harjoittaa enemmän ja miettiä sen mahdollisuuksia, miten voitaisiin kotitarveviljelyä ja ruuantuotantoa näin huoltovarmuuden nimissä kasvattaa tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

16.41 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n Agenda 2030 muistuttaa meitä siitä, että kestävä kehityksen kriisi on myös oikeudenmukaisuuden kriisi. Ilmaston kuumeneminen, luontokato ja kasvava eriarvoisuus kulkevat käsi kädessä. Silti meillä täällä hallituksen politiikka on lisännyt köyhyyttä, leikannut sosiaaliturvaa ja jättänyt sosiaalisen kestävyuden huomiotta. Suomi ei kuitenkaan voi olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

kestävän kehityksen suunnannäyttäjää, jos omassa maassa yhä useampi joutuu valitsemaan ruuan ja lääkkeiden välillä ja yhä useampi lapsi elää köyhässä perheessä.

Hallituksen toimet eivät tue Agenda 2030:n tavoitteita riittävästi vaan uhkaavat niitä. Sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat ovat olleet tästä hyvin yksimielisiä. Me tarvitsemme politiikkaa, joka rakentaa hyvinvointia kaikille, ei vain joillekin harvoille. Köyhyyden vähentäminen, koulutuksen vahvistaminen, tasa-arvo ja kehitysyhteistyö ovat sijoituksia vakauteen ja turvallisuuteen. Meidän tulee palauttaa luottamus siihen, että päätöksiä tehdään ihmisten ja planeetan parhaaksi, ei lyhytnäköisen säästöpolitiikan ehdoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

16.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät ystävät! Läpi teollisen ajan on vahvistunut oletus siitä, että talous olisi jotenkin irtaantunut luonnosta, ja oletus, että meidän sivilisaatiomme olisi jotenkin maailmanhistorian kehittynein ja edistynein ja sen päätepiste. Tämä kaikkihan on tietysti arrogantti illuusio, koska edelleenkin kaikki taloudellinen ja yhteiskunnallinen toiminta perustuu luonnonvaraan, ja me tiedetään, että sen fossiilitalouden, jossa me nyt eletään, elinikä tulee olemaan noin 200 vuotta, mikä sivilisaatiolle on hyvin heikko suoritus verrattuna siihen, mitä aikaisemmin on ihmis-kunta saanut aikaan. Kaiken lisäksi tämän sivilisaation kestävimmat saavutukset, kuten joukkosukupuutto, ilmastonmuutos ja mikromuovit, ovat kaikki olleet sellaisia, jotka ovat syntyneet vahingossa, ikään kuin oheistuotteena.

Tämän takia pidän kauhean tärkeänä sitä, että ymmärrettäisiin, että me emme ole ihmiskunnan täydellistyminen tai historian loppu, mutta me voisimme olla paremman alku. Se vaatisi vain aika totaalista näkökulman muutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies.

16.43 Terhi Koulumies kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin näistä maaraporteista voidaan havaita, Suomi on ihan kärkeä maailman mittakaavassa, mitä tulee ympäristönsuojeluun tai esimerkiksi sosiaalisen tasa-arvon ja kestävyys toteutumiseen. Meillä on kuitenkin aika laaja hyvinvointivaltio ja pienet tuloerot täällä Suomessa.

Mutta näkisin, että tästä eteenpäin se, mikä tulevaisuudessa tulee olemaan isompi haaste — ja toivoisin, että nykyinen hallitus ja myös tulevat hallitukset kiinnittäisivät siihen enemmän huomiota — on sukupolvien välinen tasa-arvo, se, että Suomen kehitys tulonjaossa, huoltosuhteessa ja taloudellisissa ja sosiaalisissa asioissa olisi kestävä myös ikäluokkien välisessä vertailussa. Se on meille isompi ongelma kuin monelle muulle maalle, koska täällä on keskimäärin vanhenevampi väestö kuin muualla. Meillä on tulevaisuudessa pienet nuoret ikäluokat ja paljon vanhoja. Tämä on meille suurempi haaste, ja toivoisin, että tähän enemmän kiinnitettäisiin huomiota ja myöskin budjetteja ja toimintasuunnitelmia tarkasteltaisiin tästä sukupolvien välisen tasa-arvon näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.44 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On helppo yhtyä edustaja Koulumiehen viimeisiin sanoihin. On todella olennainen havainto, että budjetti on se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

työkalu, jolla politiikkaa tehdään, ja jollei se huolehdi tulevien sukupolvien oikeuksista, niin silloin kestävä kehitys ei ole mahdollinen.

Täytyy toki muistaa, että tämä Agenda 2030 -raportti katsoo peräpeiliin. Oli hienoa, että pääministeri Orpo pääsi YK:ssa kesällä kehumaan Suomen suorituksia, mutta olisi kuitenkin ollut reilua huomioida edes ohimennen Marinin hallituksen ansiot, koska nämä kaikki hyvät tulokset ja pisteet ovat peräisin vuodelta 22. Seuraava pääministeri joutuu YK:n edessä sitten selittämään, miksi Suomi meni nimenomaan tällä kaudella taaksepäin: päätöt lisääntyneet, eriarvoisuus ja köyhyys ovat kasvaneet, metsät huonommassa kunnossa, luontokato pahentunut. Mutta on kiva, että siellä aitiassa on ministeri Poutala, joka palveli ansiokkaasti tulevaisuusvaliokunnassa. Luotan siihen, että viette hallitukseen sellaiset terveiset, että tätä kurssia on mahdollista vielä muuttaa kestävämpään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

16.46 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisissä kokouksissa on hienoa, kun keskustellaan Agenda 2030:stä. Suomi on monesti esimerkkimaana, ja sitä itsekkin voi käyttää esimerkkinä. Joskus monien, esimerkiksi kehittyvien maiden, toimintatavat vähän tuskastuttavatkin, kun koetamme puhua demokratiasta ja ihmisoikeuksista, riiston lopettamisesta, tämäntyyppisistä asioista, ja tuntuu, että ajatusmaailma on aivan toisaalla. Mutta sen takia ajattelin, että nostan tämän, että tähän on kuitenkin meille kaikillekin sellainen varoitus, että kyllä kai meidän tässä talossa pitäisi ajatella niin, ettei ole oikein antaa hyväosaisille ja ottaa huono-osaisilta. Kysynkin ministeri Poutalalta: onko tätä ihan oikeasti mietitty tällaisissakin maissa, joissa asiat ovat lähtökohtaisesti aika hyvin, että kannattaa aina toimia siten, että ne kestävä kehityksen tavoitteet pysyisivät myös meillä Suomessa, mikä ei valitettavasti aina ihan nyt toimi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt otetaan vielä kaksi, jotka ovat vielä pyytäneet, edustajat Hänninen ja Mikkonen, ja sitten mennään puhujalistalle, ja ministeri lupaa käyttää sitten siellä loppuosassa puheenvuoron.

16.47 Juha Hänninen erk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvokas puhemies! Ja kiitos myös ministerille erinomaisesta puheenvuorosta tuossa alle. Minulla olisi oikeastaan kolme asiaa:

Se vesiasia on hieno ja mahtava asia, että se on noussut tässä ihan erityisesti esille. Minulle jo 70-luvulla kerrottiin varusmiespalveluksessa, että kolmas maailmansota johtuu tästä, kun taistellaan makeasta vedestä. Mutta en tähän enempää.

Mutta kohta kysyn mittareita sitten, eli tämä liikunta-asia: Arvoisa ministeri on myös olympiaurheilija. Hän tietää tästä hyvinkin paljon ja tietää myös, että Suomi on huonommassa kunnossa kuin koskaan aikaisemmin sotien jälkeen. Mitä tälle voitaisiin tehdä? En tiedä, kuuluuko se tähän agendaan, mutta minä luulen, että tähän agendaan kuuluu kaikki.

Kolmas ja ehkä tärkein asia: Me käytetään nimitystä ”lähisuhdeväkivalta”, eli me suomalaiset miehet hakataan naisia kotona ja me ollaan Euroopan kärkeä siinä asiassa ja lähes maailman huippua, ja tästä me suomalaiset miehet emme voi olla ylpeitä. Mitä tälle voisi tehdä? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mikkonen, Krista.

16.48 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä meidän tapamme katsoa tätä kestävyyspolitiikkaa ja myös tämä selonteon valmistelu ja nämä maaraporttien valmistelut ovat siitä hyviä, että siinä osallistetaan koko yhteiskuntaa. Itse asiassa monet semmoiset hyvät merkit, mitkä ovat tässä ajassa näkyvissä, tulevat ehkä sieltä kuntien tai yritysten näkökulmasta. Jos mietitään esimerkiksi luonto- ja ilmastokysymyksiä, he ovat valmiita tekemään aika paljonkin.

Sen sijaan huolestuttavaa kehityksessä on, että nyt tämän hallituksen toimet ovat monilla näillä kestävyiden osa-alueilla, joilla me ennen ollaan oltu hyviä — vaikka koulutuksessa, asunnottomuuden vähentämisessä, köyhyiden vähentämisessä — sellaisia, että me ollaan menossa nyt takapakkia. Nämä ovat tietysti semmoisia asioita, mitkä ovat nimenomaan hallituksen vastuulla, ja toivon todella, että hallitus kiinnittää näihin huomiota, jotta sitten siinä seuraavassa maaraportissa olisimme pystyneet näyttämään, että menemme eteenpäin emmekä taaksepäin.

Mutta kyllä tämä iso kysymys on tietysti sitten tämä ekologinen kestävyys, koska se määrittää kaiken toimintamme tällä pallolla, [Puhemies koputtaa] ja sen takia erityishuomion kiinnittäminen siihen on äärimmäisen tärkeää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

16.49 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Kestävässä kehityksessä ei ole kyse vain ympäristöasioista. Tänäkin käsittelyssä olevassa selonteossa YK:n Agenda 2030:n tavoitteiden edistämisestä on kysymys yhteiskunnan kestävydestä, oikeudenmukaisuudesta ja turvallisuudesta.

Tämä selonteko kertoo siitä, miten Suomi kantaa vastuunsa tulevista sukupolvista ja maailmasta, jossa vakaushu, rauha ja toimeentulo eivät ole itsestäänselvyksiä, maailmasta, jossa näiden turvaaminen kansalaisillemme on tärkein tehtävämme. Siksi kestävä kehitys on myös turvallisuuspolitiikkaa. Se on kykyä turvata energiaa, ruokaa, työtä ja yhteiskunnan eheys kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Käsittelemme selontekoa tänään valiokunnan muodostaman mietinnön pohjalta. Tulevaisuusvaliokunta on painottanut aivan oikein, että kestävä kehitys on oltava konkreettista ja mitattavaa. Se ei saa jäädä kauniiksi tavoitteiksi paperilla tai vain joidenkin meidän asiaksi. Työ kestävämmän tulevaisuuden turvaamiseksi koskee meitä kaikkia, aivan kaikkia, niin hallitusta, yrittäjiä kuin kansalaisiakin.

Uusiutuvan energian investoinnit, tutkimus, koulutus ja osaaminen, aluekehitys sekä yritysten innovaatiot ovat kestävä kehityksen selkäranka. Tämä työ ei tapahdu vain Etelä-Suomessa vaan koko maassa. Tätä työtä tehdään myös pohjoisessa, jossa luonnonvarat, puhdas energia ja ihmiset rakentavat kestävä tulevaisuutta yhdessä.

Arvoisa puhemies! Muuttuneessa maailmassa kestävä kehityksen periaatteet ovat samalla kriisinsietokyvyn periaatteita. Ne turvaavat yhteiskuntamme kokonaisturvallisuutta. Huoltovarmuus, kotimainen tuotanto ja omavaraisuus eivät ole enää vain taloudellisia tavoitteita tai ympäristölle ystävällisempiä vaihtoehtoja. Ne ovat osa turvallista ja vakaata yhteiskuntaa, joka voi hyvin ja kukoistaa tulevaisuudessa. Suomi voi katsoa tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

teen luottavaisin mielin. Me teemme töitä sen eteen. Kestävä kehitys ei ole vain yksittäinen tehtävä tai agenda, se on koko Suomen yhteinen projekti, joka alkaa jokaisesta meistä ja ulottuu rajojemme yli.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko osoittaa, että Suomi haluaa olla maa, jossa ympäristö, talous ja ihminen elävät rinnakkain, eivät toistensa kustannuksella, maa, jossa vastuullisuus on myös turvallisuutta. Juuri siksi tämä hallitus tekee ratkaisuja, jotka turvaavat tulevaisuuden vakaasti, kestävästi ja turvallisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

16.54 Timo Harakka sd: Hyvä rouva puhemies! Täällä salissa on kuultu puheenvuoroja niin optimistisesta kuin vähän pessimistisemmästäkin näkökulmasta, hivenen omahyväisistä ja sitten toisaalta katastrofikeskeisistä tunnelmista. On kuitenkin tärkeää havaita, että tulevaisuusvaliokunnan mietintö on jälleen kerran yksimielinen. Aatteet ja ideologiat laidasta laitaan ovat löytäneet suomalaisen tapaan kompromissin 30 vuoden perinteen mukaisesti. Tulevaisuus on tuntematon seutu, mutta matkustamme sinne yhdessä — tästä lämminkin kiitos myös varapuheenjohtajana koko tulevaisuusvaliokunnalle.

Agenda 2030 on Suomen loistava tilaisuus ja tulevaisuus, kahdella eri tavalla.

Ensinnäkin se on kompassi Suomen omaan kestävään tulevaisuuteen. Kuten tulevaisuusvaliokunnan mietintö toteaa, haasteemme on nyt sovittaa se kuuluisa onnellisuutemme planeetan kestokyvyn rajoihin. Silloin voimme ajatella, että teemme oikeita ratkaisuja tulevien sukupolvien hyvän elämän eteen. Silloin voimme todistaa, että syntymättömät suomalaiset ovat todellisia toimeksiantajiamme ja että tulevaisuus on ainoa vaalipiirimme. Miksemme pystyisi siihen, jos tahtoa ja tarmoa on?

Silloin voimme tarttua siihen toiseen tilaisuuteemme, joka on se, että Suomea kuunnellaan maailmalla kestävyiden teemoissa. Olemme monien mielestä esimerkillinen maa, edelleenkin, vaikka Orpon hallituksen aikana olemme ottaneet niin ekologisessa, sosiaalisessa kuin taloudellisessakin kehityksessä askelia taaksepäin. Voimme hyvin ottaa niitä taas eteenkinpäin.

Meidän kannattaa käyttää tätä puhevaltaamme kannustamalla kansainvälistä yhteistyötä, luomalla kestäviä ja kestävyttä kehittäviä koalitioita. Suomi voi siis lisätä omaa kestävyttään ja antaa siten mallia myös muulle maailmalle. Pelkät juhlapuheet eivät riitä niin Helsingissä kuin New Yorkissakaan. Omakehuun ja henkseleiden paukutteluun ei ole aihetta, ja voi olla, että se pikemminkin vieroittaa muita kuin innostaa kumppaneiksi.

Tässähän on myös talousporkkana. Kestävissä, puhdistavissa ja puhtaissa teollisissa ratkaisuissa on suuri, kymmenien miljardien eurojen mahdollisuus. Suomen maine ilmasto- ja teollisuuden suurvaltana auttaa myös suomalaisia yrityksiä maailmalla.

Jag blev själv ytterst förvånad och entusiastisk när vi i framtidsutskottet hörde om alla innovativa finska bolag som sysslar med renare vatten och undvikande av avfall i vattendrag i hela världen.

Vesiosaaminen on yksi suomalainen vahvuus. No, tietenkin on syytä sanoa, että sovelletaan sitä myös Itämeren ja rehevöityvien sisävesien korjaamiseen.

Arvoisa puhemies! Näyttää nyt siltä, että tässä keskustelussa on läsnä noin yhdeksän edustajaa. Tulevaisuusteemojen haaste on se, että ne tuntuvat usein irrallisilta. Tuntuu sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

tä, että ne ovat irronneet näistä tämän päivän haasteista ja debateista. Meidän pitää saada nämä kestävyiden tavoitteet läpileikkaaviksi kaikkeen päätöksentekoon, ja kuten edustaja Koulumies tuossa aiemmin totesi, meidän pitää saada kestävyys olennaiseksi osaksi myös budjetoitua ja budjettiprosessia. Meidän pitää seurata monilla mittareilla sitä, kuinka Suomen ja suomalaisten, nykyhetken ja tulevien sukupolvien, hyvinvointia voidaan parantaa. Siinä meillä on vielä todella paljon parantamista.

Toistan siksi ajatukseni siitä, pitäisikö tulevien sukupolvien oikeudet ja tämä yhteinen, ehkä maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen ennakkointityö kirjata lakiin. Sillä Suomi ottaisi jälleen paikkansa maailman tulevaisuuden kärjessä. Kuulen mielelläni ministeri Poutalan näkemyksen asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.58 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on Agenda 2030 -selonteko ja tulevaisuusvaliokunnan mietintö aiheesta. Selonteko on valtioneuvoston katsaus siihen, miten Suomi toimeenpanee YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Tulevaisuusvaliokunta käsittelee asiaa vesiteeman näkökulmasta, ja aihe onkin tärkeä. Meillä Suomesa on etuoikeus elää tuhansien järvien maassa, jossa puhdas vesi on itsestäänselvyys. Tällä hallituskaudella on myös varmistettu, että vesi pysyy meillä suomalaisten omistuksessa. Meillä ei ole varaa myydä luonnollista monopolia ulos, emmekä saa päästää sitä markkinavoiimien armoille, vaan vesi on meidän. Puhdas vesi on luonnonvara, kansalliskalleus eikä kauppatavara.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on pakko ottaa esiin myös maa- ja metsätalous. Pinta-alastamme yli 70 prosenttia on metsää, ja me käytämme sitä viisaasti ja vastuullisesti. Edelleen hakkuut ovat pienemmät kuin mitä puuston kasvu on. Suomelle elintärkeä metsätalous ja metsäteollisuus ei ole ilmastopaholainen, vaikka siitä sellaista kuvaa usein jaetaan.

Arvoisa puhemies! Maatalous on myös asia, joka nousee esiin pääasiassa ongelmana, vaikka kyseessä on olennainen osa huoltovarmuuttamme ja ruokaturvaamme. Ilmastotavoitteet aiheuttavat ylimääräistä sääntelyä ja turhaa paperien pyörittelyä, joka vaikeuttaa yritystoimintaa ja nostaa elinkustannuksia. Onko kestävä kehitystä se, että suomalaisten elämää rajoitettaisiin yhä tiukemmilla päästörajoituksilla ja verotuksella, kun samaan aikaan suuret saastuttajat, kuten Kiina ja Intia, tupruttavat entiseen tapaan? Maatalouden tila juuri nyt on kriisissä muutenkin, joten uudet ilmastovelvoitteet olisivat tuottajalle draamattisia ja Suomen huoltovarmuudelle kohtalokas isku.

Arvoisa puhemies! Kestävä kehitystä on kuitenkin suomalaisten innovaatioiden ja puhtaisten teknologioiden vienti maailmalle. Tätä kautta saamme varmasti paljon enemmän aikaan päästöjen vähentämiseksi kuin suomalaista autoilijaa tai maanviljelijää kurittamalla. On tärkeää, ettei Suomi kuvittele voivansa yksin ratkaista maailman ongelmia suomalaisten rahoilla. Meidän tulee aina huolehtia ensisijaisesti omasta kansallisesta edustamme ja suomalaisten hyvinvoinnista. Kestävä kehitys ei saa tarkoittaa sitä, että suomalaiset joutuvat kantamaan kohtuuttoman taakan kansainvälisten sitoumusten vuoksi. On aika siirtyä realistisempaan ja terveellä tavalla, järjellä ohjattuun politiikkaan, jossa Suomi pitää huolta omista eduistaan samalla, kun osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön järkevällä ja kustannustehokkaalla tavalla. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.01 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä kestävän kehityksen selonteossa ei ole tehty uusia Agenda 2030:n toimeenpanoa koskevia linjauksia, vaan se kokoaa yhteen hallituksen jo aiemmin päättämät toimet. Selonteko katsookin taakse- eikä eteenpäin, ja siitä puuttuu tarvittava visionäärisyys. Itse selonteon rinnalla onkin hyvä lukea niin tulevaisuusvaliokunnan ansiokasta mietintöä kuin viime kesänä julkaistua Suomen maara-porttia, jossa arvioitiin edistystämme kestävän kehityksen tavoitteiden osalta. Nämä antavat itse selontekoa kattavamman kuvan tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Suomi arvioitiin vuonna 2024 jo neljännen kerran peräkkäin kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa parhaiten onnistuneeksi maaksi. Voimme syystäkin olla tästä ylpeitä. Samanaikaisesti kuitenkin unohdamme kertoa, että kun arvioinnissa huomioidaan kielteiset ulkoisvaikutukset, niin sijoitumme sijalle 139/167. Suomalaisen kulutus ja ulkomailla toimivien suomalaisten yritysten tuotanto synnyttävät päästöjä ja vaikuttavat luonnon monimuotoisuuteen sekä työntekijöiden turvallisuuteen maissa, joissa meille tuotavia tuotteita valmistetaan.

Ekologisen kestävyys tavoitteet eivät ole edenneet myöskään täällä Suomessa. Metsien hiilinielu on heikentynyt ja monimuotoisuus taantuu. Itämeren ekosysteemi heikkenee ravinnekuormituksen myötä, lohi- ja silakkakannat ovat kestäättömällä tasolla. Meidän raaka-aineiden kulutus ja jätteet ylittävät EU:n keskiarvon. Sillä luonnonvaramäärällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi, ja ero on kasvanut 2000-luvulla.

Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteet voidaan nähdä eräänlaisena donitsina. Ulkokehän muodostaa planeetan kantokyky eli ekologisen kestävyys asettamat reunaehdot, sisäkehän puolestaan muodostavat minimivaatimukset hyvälle elämälle eli sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurillinen kestävyys. Tämä ajattelumalli tekee hyvin näkyväksi sen, kuinka kestävyys eri ulottuvuudet eivät ole samanmittaisia. Ekologinen kestävyys on kaikkein määrittävin. Kestävä kehitys onkin nähtävä projektina, jossa inhimillinen toiminta tulee sovittaa planeetan ekologisiin reunaehtoihin, sillä jos nämä rikotaan pitkäaikaisesti, ei elämämme tällä planeetalla ole mahdollista.

Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteet ovat keskinäisesti kytkeytyneet. Se, miten yhtä tavoitetta kohden edetään, vaikuttaa siihen, minkälaiseksi ongelmat ja mahdolliset ratkaisukeinot toisten tavoitteiden osalta muotoutuvat. Tulevaisuusvaliokunnan tapa tarkastella kestävän kehityksen tavoitteita yhdestä näkökulmasta veden kautta tuo tämän hyvin esille. Samalla se paljastaa sen, miten nykyinen tavoite- ja alatavoitekohtainen esitystapa hämärtää poikkihallinnolliset yhteydet ja voi johtaa osaoptimointiin. Esimerkiksi vesiensuojelussa vesien tilatavoitteet tulevat ympäristöhallinnon alalta, mutta vesiin tehokkaimmin vaikuttavat toimet ovat maa- ja metsätalouden hallinnon alaisia. Tarvitsemekin nykyistä parempaa ilmiöpohjaista lähestymistapaa, jotta pystymme edistämään kestävän kehityksen tavoitteita yli hallintorajojen.

Täällä tuhansien järvien maassa pidämme vesivaroja itsestäänselvytenä, mitä se ei juuri muualla maailmassa ole. Ilmastokriisin myötä vettä on jatkossa yhä useammin eri paikoissa liikaa tai liian vähän. Tämä haastaa niin ruuantuotantoa kuin kaupunkien hulevesijärjestelmää. Pohjavesi voi olla seuraava kriisin kohde, ja veden puute tulee ajamaan miljoonia ihmisiä pois kotiseuduiltaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Tällä unohdamme myös helposti sen, kuinka suuria muutoksia omissa vesistöissämme tapahtuu koko ajan. Maataloudesta aiheutuva fosfori- ja typpikuormitus ei ole vähentynyt, ja metsätalous aiheuttaa ravinne- ja sedimenttikuormitusta erityisesti soiden ojittamisen vuoksi. Lähes kaikki rantavyöhykkeen vedenalaiset luontotyypit kärsivät luontokadosta, erityisesti pienten virtavesien tila on valtakunnallisesti huono.

Kun Agenda 2030 -selontekoa luetaan, vesien näkökulmasta paljastuu sekä ristiriitaisia tavoitteita että tilanteita, joissa veden merkitystä ei tunnisteta lainkaan ja politiikkakoherenssi puuttuu. Veteen liittyvät sosiaaliset ja hallinnolliset haasteet liittyvät vesistöjen käytön ristiriitoihin. Esimerkiksi vaelluskalalajit ovat jo uhanalaisia vesivoiman edellyttämän jokien patoamisen takia. Vesivoima vaikuttaa myös ihmisten mahdollisuuksiin käyttää vesistöjä ja asua niiden äärellä. Ajankohtaisena ristiriitana erityisesti kaivoshankkeet ovat härttäneet keskustelua.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan todeta vielä sen, että kestävä kehityksen tavoitteiden kytkeytyneisyys mahdollistaa useiden tavoitteiden edistämisen samanaikaisesti. Panostaminen näihin monihyötyisiin toimiin on järkevää myös taloudellisessa mielessä. Meillä on myös tarjolla globaaleja ratkaisuja. Tällaisia monihyötyisiä toimia on mahdollista tunnistaa erityisesti oikeudenmukaisten ilmastotoimien, kestävien kaupunkien ja terveyden edistämisen piiristä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

17.07 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä vedestä hetken. Tässä aikaisemmin sanottiin, että veden yksityistäminen ei ole hyvä ajatus, ja olen kyllä siitä asiasta täsmälleen samaa mieltä. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että niissä kaupungeissa, joissa tällaisia veden yksityistämishankkeita on tehty, investoinnit vesijohtoverkostoon ja järjestelmän ylläpitoon ynnä muut ovat kokeneet kovia, ja joissakin kaupungeissa on sitten siirrytty takaisin yhteiskunnan ylläpitämään järjestelmään.

Omassa maakunnassani Pirkanmaalla oli tällainen tekopohjavesihanke, joka oli yhtiötetty, Tavase Oy. Takana oli tosin kuntia, mutta siinä oli tiettyjä riskin paikkoja. Onneksi tämä hanke on nyt lopetettu. Tampereen kaupunki isoimpana osakkaana viimeisenä sitten teki päätöksen, että tämä saa nyt loppua, ja se loppui, hyvä niin.

Demokratiasta puhutaan Agenda-ohjelmassa, kansalaisten vaikuttamisesta. Demokratia ei ole tällä hetkellä voittava arpa. Jos kansainvälisesti katsotaan, niin demokratia on erittäin monessa maassa kaltevalla pinnalla ja suunta on huonoon suuntaan. Pitkään ajattelimme ja ajattelin itsekkin 90-luvulla, että esimerkiksi Venäjällä demokratia kehittyi myönteisesti. Näin ei valitettavasti käynyt, ja nyt on monia maita, joiden demokratiakehitys on osoittautunut hieman häilyväksi. Ei oikein tiedä, miten siellä sitten käy, toivottavasti hyvin.

On tärkeä viesti meille Suomessa huomata, että demokratia ei ole mikään itsestäänselvyys. Olemme ehkä ajatelleet, että näin olisi, mutta se ei todellakaan ole. No, tietysti antiikista voidaan lähteä liikkeelle, mutta jos katsotaan viimeistä sataa vuotta, niin ehkä siinä se sata vuotta on sitten tämmöistä demokratian kulta-aikaa.

Demokratiaan liittyy tiedon saaminen, media, kansalaisten tapa hankkia tietoa. Tiedusteluvalvontavaliokunta oli toissa viikolla USA:ssa, kuulimme siellä asiantuntijoilta muun muassa, että 100 miljoonaa amerikkalaista, USA:laista, hakee uutisensa TikTokista. Ja kuka omistaa TikTokiin? Sen omistavat kiinalaiset, jotka itse eivät edes anna käyttää ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

seistä järjestelmää siinä muodossa omille kansalaisilleen. No, miksi eivät anna? Sen takia, koska se on täynnä aivomätää, työntää kansalaisille roskatietoa. Algoritmi on rakennettu niin, että se koukuttaa, aiheuttaa riippuvuutta, suorastaan tyhmentää. Kysymys on kognitiivisesta sodankäynnistä, ja järjestelminä tällaiset systeemit pitäisi pystyä jopa kieltämään tai estämään. Sananvapaus on oma tärkeä asiansa, mutta se täytyy tästä kyllä pitää hieman erillään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.10 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelma muistuttaa siitä, että kestävä kehitys ei ole pelkästään ympäristökysymys. Se on kokonaisuus, jossa ihmisten hyvinvointi, taloudellinen oikeudenmukaisuus ja ekologinen kestävyys kulkevat käsi kädessä. Tässä kolmijakoisessa kokonaisuudessa Suomen tulisi olla nyt ja tulevaisuudessakin malliesimerkki.

Tämä valtioneuvoston selonteko kuvaa kyllä vaikuttavasti Suomen kestävä kehityksen tavoitteita paperilla, mutta ei sitä todellisuutta, johon hallituksen päätökset ovat meidät vie-neet, koska hallituksen politiikka on monin paikoin ristiriitainen tämän selonteon kanssa, sillä se leikkaa muun muassa sosiaaliturvaa, heikentää koulutuksen ja osaamisen edellytyksiä sekä kaventaa panostuksia luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Tämänäyttävillä päätöksillä Suomi ei edistä kestävä kehitystä, vaan olemme itse asiassa ottaneet paikoitellen jopa askelen taaksepäin. Tämän vuoksi Suomen tuleekin palauttaa kestävä kehityksen politiikkansa aidolle tielle.

Meidän on arvioitava hallituksen toimet avoimesti ja ajantasaisesti, ei vain paperilla ja tilastoilla, vaan ihmisten todellisella elämäntilanteella, mitä täällä arjessa tapahtuu. Tarvitsemme sellaista politiikkaa, joka korjaa eriarvoisuutta ja rakentaa yhteiskunnallista eheyttä. Tarvitsemme politiikkaa, joka hillitsee luonnonvarojen ylikulutusta, nopeuttaa kiertotaloutta ja tukea entistä vahvemmin hiilineutraalia kasvua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

17.12 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Nämä Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteet ovat tärkeä väline tarkastella kestävyyttä nimenomaan kokonaisuutena, mutta samaan aikaan on tärkeää tunnistaa, että jos me rikotaan luonnon asettamat rajat, niin ollaan pulassa kaikkien muiden kestävyiden ulottuvuuksien kanssa. Tätä haluan korostaa erityisesti siksi, että Orpon hallituksen lähtökohta näyttää olevan, että talous ajaa kaiken muun yli. Kestävä taloutta ei kuitenkaan ole, jos me rapautetaan se ekologinen pohja, jolle koko elämä perustuu. Onneksi vastuulliset yritykset ja elinkeinoelämä ovat tämän ymmärtäneet, ja paljon hyvää kehitystä tapahtuu myös meillä Suomessa. Mutta meiltä päättäjiltä odotetaan nyt selkeää ja ennustettavaa toimintaympäristöä, jotta yritykset myös uskaltavat investoida tulevaisuuden kestäviin ratkaisuihin.

Toinen näkökulma on, että tämä kestävyysmurroksen läpivieminen ei onnistu, jos me pudotetaan osa ihmisistä pois kerkasta. Siksi haluan sanoa vielä muutaman sanan sosiaalisesta kestävydestä. On suuri puute, että tässä selonteossa ei tunnusteta riittävästi sitä, että hallituksen omat päätökset ovat lisänneet köyhyyttä ja eriarvoisuutta Suomessa. Tämä näyttää olevan hallituksen sokea piste. Sosiaaliturvaleikkaukset, indeksijäädytykset ja asiakasmaksujen korotukset heikentävät erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien, ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

ten pienituloisten lapsiperheiden, yksinhuoltajien, työttömien ja pitkäaikaissairaiden, toimeentuloa. Niin Tilastokeskuksen kuin sosiaali- ja terveysministeriön selvitysten mukaan pienituloisten määrä on kasvussa ja lapsiköyhyys lisääntynyt merkittävästi. Tämä on osaltaan räikeästi vastoin Agenda 2030:n ja Suomen omia sosiaalisen kestävyys tavoitteita. Todella toivon, että hallitus herää tähän ristiriitaan ja tähän todella huolestuttavaan kehityskulkuun, mikä meillä on Suomessa käynnissä.

Arvoisa puhemies! Sitten loppuun vielä tästä monenkeskisestä yhteistyöstä. Se ja toimiva sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä ovat tosiaan pienen valtion, kuten Suomen, turvallisuuden parhaita takeita. Näitä rajat ylittäviä globaaleja ongelmia ei voida ratkaista yksittäisten valtioiden tasolla, eikä me voida täällä Suomessakaan sulkea rajoja niiden vaikutuksilta. Siksi me tarvitaan laajaa kansainvälistä yhteistyötä globaalien kestävyyskriisien ratkaisemiseksi myös tulevaisuudessa. Tässä Suomella voi olla paljon annettavaa. Me tarvitaan nyt sitä vahvaa visiota kestävään, planeetan rajoihin mahtuvaan tulevaisuuteen, jota suomalaiset voivat olla rakentamassa kokoaan suuremmassa roolissa myös maailmalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontu.

17.15 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen... [Eduskunnasta: Mikrofoni!] — Nyt kuuluu.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 on meille kaikille tärkeä kompassi. Se ohjaa kohti maailmaa, jossa ympäristö, talous ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus kulkevat käsi kädessä. Me keskustassa näemme, että tämä ohjelma ei ole vain kansainvälinen velvoite, se on mahdollisuus rakentaa vahvempaa ja kestävämpää Suomea.

Olemme nyt viime vuosina opiskelleet tämän kestävä kehityksen raportointia yrityksissä. Kuitenkin on todettava, että raportointiin liittyvä epäselvyys on ollut todellinen haaste. Moni toimija, niin kansallinen kuin paikallinen, on kokenut, ettei raportointivaatimuksesta ole ollut riittävän selkeää ohjeistusta. Yrityksiltä voidaan vaatia satoja mitattavia asioita, ja niiden seuranta on ollut tosi vaikeaa. Me keskustassa ymmärrämme, että kestävä kehitys ei synny käskyttämällä vaan yhteistyöllä. On tärkeää, että raportointikehikot ovat ymmärrettäviä ja että ne tukevat käytännön työtä eivätkä vaikeuta sitä. Tämä kahden vuoden siirto, joka nyt yrityksille tehtiin, antaa meille aikaa varmistaa, että toimija voi osallistua täysipainoisesti ja oikeudenmukaisesti kestävä kehityksen seurantaan tässä uudessa ohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole perääntymistä vaan vastuullista etenemistä. Meidän on nyt käytettävä tämä aika viisaasti, selkeytettävä ohjeistusta ja vahvistettava paikallista osaamista ja varmistettava, että Suomi on valmis raportoimaan rehellisesti ja kattavasti. Keskustalle kestävä kehitys tarkoittaa myös sitä, että kukaan ei jää kehityksen ulkopuolelle. Agenda 2030 on kaikkia meitä varten.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

17.17 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on moniosainen globaali utopia, jonka taustalla on ilmastonmuutosideologia, joka on haitallinen koko Suomelle, niin valtiolle, kunnille, yrityksille kuin yksilöillekin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Virallisesti tämä Agenda 2030 on YK:n ohjelma, jonka myötä kaikki valtiot ovat sitoutuneet poistamaan köyhyyden koko maailmasta. Tämän virallisen, täysin epärealistisen tavoitteen takana on ilmastohuijaus, jonka mukaan ihmisen aiheuttamat hiilidioksidipäästöt vaikuttaisivat ilmaston kuumenemisen. Näinhän se tietenkään ei ole, mutta siksi Agendas- sa mainitaan tavoite ”integroida ilmastomuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun”. Tämä onkin valitettavasti onnistunut Suomessa erittäin hyvin. Lähes jokainen strategia on jo myrkytetty Suomessa tällä ilmastoagendalla. Se tulee vastaan jopa Jyväskylän kaupungin kouluruokailujen tuottajan, Kylän Kattauksen, pääpainotuksena, mikä on aivan käsittämätöntä. Lasketaan hiilipäästöjä ja vähennetään lihaa, ja lapsetkin joutuvat lautasellaan kärsimään tämän seurauksista. Onneksi nykyhallitus on yrittänyt joiltain osin järkeistää tätä hulluutta esimerkiksi poistamalla kunnilta velvoitteen ja rahoituksen laatia ilmastosuunnitelmia.

Ilmastomuutosajattelu on pyritty normalisoimaan kaikin tavoin. Nyt se jo vaikuttaa valtioiden ja yksilöiden valintoihin, mikä tässä ohjelmassa onkin tavoitteena. Tällainen raottaa ovea myös ihmisten kontrollonnille, aivan kuten kävi korona-aikana, jolloin ihmiset peloteltiin eristäytymään ja suhtautumaan rokottamattomiin ihmisiin kollektiivisena turvallisuusuhkana. Mediahan rummuttaa jo nyt sitä, miten valtava uhka me suomalaisetkin olemme ympäristölle ja ilmastolle. Jos ilmastomuutosta alettaisiin pitää samanlaisena turvallisuusuhkana kuin koronaa, niin sen perusteella voitaisiin rajoittaa merkittävästi ihmisen valinnanvapautta. Ilmastohätätilan varjolla voitaisiin hallita yhä enemmän sitä, min- kälaisia tuotteita ja kuinka paljon ihminen saa kuluttaa ja missä ja miten saa liikkua. Esi- merkiksi yksityisautoilua pyritään vähentämään ja vaikeuttamaan ja joukkoliikennettä li- säämään päästöjen pelossa. Mutta tässä on ongelma: julkisen liikenteen reitit eivät ulotu ihan joka puolelle, mikä taas johtaa syrjäseutujen autioitumiseen, koska liikkuminen sinne tehdään niin vaikeaksi. Ilmaston nimissä käytännössä tämä tarkoittaa pakkomuuttoja kau- punkeihin.

Useat kaupungit maailmalla, kuten Pariisi, Ottawa ja Melbourne, sekä Suomessa esi- merkiksi Helsinki ja Turku ovat ilmastoideologian vuoksi ottanut omakseen konseptin ni- meltä ”15 minuutin kaupunki”. Se tarkoittaa niin tiivistä rakentamista, että kaikki tarpeel- liset palvelut sijaitsevat maksimissaan 15 minuutin kävelymatkan päässä kotoa. Maaseu- dun ja maatalouselinkeinon elinvoiman säilyttämisen tärkeyttä ja sen luomaa huoltovar- muutta ei tässä konseptissa huomioida millään tavalla eikä myöskään maaseudulla asumi- sen hyvinvointitekijöitä: rauhaa, luonnonläheisyyttä, edullisempia asumiskustannuksia tai kyläkoulujen ja tiiviiden yhteisöjen merkitystä vaikkapa lapsiperheille. Oikea luonto on siis unohdettu.

Arvoisa puhemies! 15 minuutin kaupunkien ja muun ilmastosekoilun sijaan meidän tu- lisi keskittyä pitämään eri puolilla Suomea sijaitsevat kylät elinvoimaisina sekä kansalais- ten liikkumisvapaus, hyvinvointi ja ostovoima korkealla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

17.22 **Juha Hänninen erk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Jäi sanomatta tuossa vielä yksi asia, jonka haluan nostaa vielä esille. Eli tietysti tuo kestävä kehitys on meidän kaikkien yhtei- nen asia, ja jos tässä yhteiskunnassa... [Piritta Rantanen: Ei siltä tunnu, kun edellistä pu- heenvuoroa kuunteli!] — Anteeksi, onko minulla puheenvuoroa vai ei?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jatkakaa vain.

Eli jos talous ei ole kunnossa, niin ei ole myöskään turvallisuus eikä lastemme tulevaisuus. Eli me ollaan tuon talouden suhteen... Yksi asia, minkä minä haluaisin nostaa vielä esille tässä hetkessä, kun tämä tuntuu niin hyvältä, on tämä kiusaaminen. Eli ketään ei kiusata. Me kaikki ollaan ehdottomasti sitä mieltä, ja siitä huolimatta tässä maassa kiusataan ihmisiä varhaiskasvatuksesta saattohoitoon. Kysyisinkin ministeriltä: minkälaisiin toimenpiteisiin me oikeasti ja aidosti tämän asian suhteen voitaisiin ryhtyä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.23 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Suomen näkökulmasta Agenda 2030 on vähän niin kuin koko maailman yhteinen kotiläksy, jonka Suomi on ottanut erittäin vakavasti, ehkä vakavammin kuin osa luokasta. Meidän tavoitteemme eivät ole enää selviytymistä vaan hienosäätöä, miten tehdään kestävydestä osa arkea ilman, että talous ja hyvinvointi tyrehtyvät.

Agenda 2030 on Suomen tulevaisuuden peruskirja ja kutsuu meitä toimimaan pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti. Se tarkoittaa muun muassa ilmastotoeissa järkevyyttä ja sellaista talouspolitiikkaa, että tulevat sukupolvet eivät elä velaksi. Koulutus, tasa-arvo ja puhdas energia sekä puhdas ruoka ovat meille arkipäivää. Suomella on Agendaan siis vahva lähtökohta. Pidetään kiinni markkinaehtoisista ratkaisuista, vastuullisesta taloudenpidosta ja uskosta omaan osaamiseemme. Kestävää kehitystä ei synny, jos velka kasvaa. Yrittäminen vaikeutuu, ja byrokratia tukahduttaa aloitteellisuuden.

Kokoomuksen näkökulmasta kestävä kehitys tarkoittaa ennen kaikkea vastuuta, työtä ja tulevaisuuden turvaamista. Me pystymme näyttämään, että hyvinvointi ja vastuullisuus voivat kulkea rinnakkain. Toivottavasti myös muut pääsevät edes kohtuulliseen tasoon tästä tavoitteesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Mielestäni täällä on käyty aika hyvää keskustelua tähän Agenda 2030 -selontekoon liittyen. Toki selonteko on sen tyyppinen, koska se käsittelee hyvin monia eri kestävyystavoitteita, että jokainen varmaan löytää sieltä vähän niin kuin omaa tulokulmaa ja löytää myös tuosta mietinnöstä omia painoituksia, mitä tuo esille tähän keskusteluun.

Tietysti on hyvä todella huomioida, että tämä tulevaisuusvaliokunnan mietintö oli yksimielinen. Meillä ovat valiokunnassa edustettuina itse asiassa kaikki eduskuntapuolueet, koska siellä on myös Liike Nytin edustaja ja on KD:n edustaja ja kaikkien muidenkin puolueiden edustaja, jollainen tilanne ei ihan joka valiokunnassa — ja itse asiassa myös edustaja Garedew istuu siellä valiokunnassa ja on tämän yksimielisen mietinnön takana. Se on minusta tärkeä asia, koska tässä talossa useimmiten olemme tottuneet siihen, että olemme kovasti eri mieltä, mutta tässä selonteossa todellakin yksimielisyys on saavutettu. Se on tietysti äärimmäisen tärkeää, koska kyllähän nämä kestävä kehityksen tavoitteet, joilla tavoitellaan sitä, että meillä kaikilla olisi mahdollisuudet hyvään elämään globaalisti ja toisaalta pystymme sen elämän tähän planeetan kantokyvyn rajoihin sovittamaan, ovat se ainoa tapa, millä me pystymme varmistamaan hyvän tulevaisuuden kaikille. Ja todellakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

myös se, että se on sosiaalisesti oikeudenmukainen ja se huomioi tasa-arvon ja huomioi erilaiset asiat, on tietysti edellytys sille hyvälle elämälle.

Me ollaan aika vähän ehkä tänään puhuttu siitä globaalista näkökulmasta, missä Suomessa on myös iso rooli, että miten me itse toimimme esimerkiksi kehityspolitiikassa niin, että me edistämme näitä Agenda 2030 -tavoitteita. Tämähän on ollut tietysti se meidän pitkäaikainen kehityspoliittinen linjamme. Toki tämä vesikysymys, mikä tulevaisuusvaliokunnassa nostettiin esille, on osa sitä, koska meillä on erilaista vesidiplomatiaa. Meillä on itse asiassa ollut aika paljon sellaisia kehityshankkeita, joissa nimenomaan tehdään veden puhdistamista tai vedelle edellytyksiä alkaen kaivojen rakentamisesta ympäri maailmaa. Mutta ihan samalla tavalla tietysti luonto-, ilmastokysymykset, koulutuskysymykset ovat niitä meidän vahvoja kehityspoliittisia kysymyksiä, jotka edistävät näitä globaaleja tavoitteita. Nyt tietysti on valitettavaa, että hallitus on leikannut kovalla kädellä meidän kehitysyhteistyövaroja, mutta olen ymmärtänyt, että silti näitä painopisteitä on koitettu siellä ylläpitää, ja on ihan selvää, että tulevaisuutta ajatellen meidän pitäisi pystyä vielä enempi siihen panostamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

17.27 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Muiden menojen takia en ole kovin paljon ennättänyt täällä keskustelua seuraamaan, mutta olen ymmärtänyt samalla lailla kuin edustaja Mikkonen toi esille, että yksimielinen valiokunnan mietintö tästä on. Oikeastaan niinkin yksinkertainen kysymys ministerille, että miltä teistä kuulostaa, mikä se hallituksen linja on, kun toiseksi suurimman hallituspuolueen edustaja tuo esille varsin värikkään ja hieman ehkä jopa kummallisen näkökulman tähän maailman tulevaisuuteen. — Kiitos, ei muuta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä alkaa itse asiassa tähän aika loppua, koska tähän oli varattu kaksi tuntia ja ministerille kuuluu viimeinen puheenvuoro tässä keskustelussa. — Olkaa hyvä, ministeri Poutala.

17.28 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Erittäin värikästä keskustelua. Sen verran täytyy sanoa, että kun itse olen tässä vähän niin kuin varamiehenä paikalla, en ehkä ihan kaikkeen osaa täydellisesti vastata, joten antakaa hie man armoa, kun yritin täältä poimia myös niitä kaikkein vaikeimpia kysymyksiä.

Lähdetään tuosta Mikkosen kysymyksestä liikkeelle, ekologisen kestävyys näkökulmasta, tarjoaako se ne reunaehdot meille. Ehkä sanoisin sen verran, että kun mietitään kestävä kehitystä ja tarkastellaan sitä, niin meidän katsotaan sitä kolmesta eri näkökulmasta: ekologisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta, ja kaikissa näissä on luontaisesti omat reunaehdonsa. Totta kai planetaarisia rajoja on erittäin tärkeää kunnioittaa. Ehkä haaste, mikä tässä tulee, on se, että me ei onnistuta tehokkaassa ympäristöpolitiikassa ilman, että se on yhteiskunnallisesti hyväksyttyä. Ja tämä on tavallaan ehkä se tasapainoilu, mitä meidän on tässä pakko tehdä. Mutta pidän tätä erittäin tärkeänä, ja kyllä se tietenkin näin on.

No, sitten pitää urheiluihmisestä vetäistä täältä tämä Hamarin ja Ollikaisen ja sitten osaltaan Hännisen kysymys tästä talviliikunnasta ja sen haasteista. Tämähän on siinä mielessä minun mielestäni erittäin hyvä, koska jotta ihmiset saadaan tekemään joitain tiettyjä asioita, he tarvitsevat siihen motivaation. Ja semmoisille ihmisille, jotka tykkäävät talviliikun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

nasta, luulisi olevan aika tärkeätä myös tehdä semmoisia tekoja, mitkä edesauttavat sitä, että talviliikuntaa ja talviurheilua myös jatkossa pystytään tekemään. Tästä ehkä myös haluan nostaa hyvän esimerkin: Protect Our Winters -järjestö tekee erittäin hyvää työtä ja valistustyötä tässä teemassa, ja tämä on erittäin tärkeä asia. Kyllä minä itse haluan nähdä, että koko Suomessa pystytään edelleenkin jatkossa harrastamaan hiihtoa, luistelua, talvilajeja. Tämä on ehkä semmoinen pieni keino tietyille ihmisryhmälle, joka voi motivoitua tästä kestävästä kehityksen tekemisestä tätäkin kautta.

No, sitten ainakin Kivelä, Kiuru nostivat tänne krääsätalouden ja sen, onko tähän konkreettisia toimia tulossa. Hallituksen päättäjäimenähän on tietenkin vahvistaa kiertotaloutta, mikä tietenkään ei liity mitenkään Temuun. Myös tuotteiden pitkäikäisyys ja korjattavuus ovat niitä painoalueita. Ihan puhtaasti nyt tähän krääsätalouden kiertämiseen, konkreettisiin toimiin, en osaa sanoa, mutta lupaan selvittää ja kysyä, onko tässä menossa jo jotain tai onko suunnitteilla tämän suhteen joitain selkeitä toimenpiteitä.

No, sitten Elo nosti tämän hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset ongelmallisina myös tässä kestävästä kehityksen ajatuksessa. Sanoisin, että minä en usko, että mitkään leikkaukset, mitä hallitus tällä hetkellä tekee, suoranaisesti tässä lyhyellä aikajänteellä edesauttavat tätä. No, ehkä ympäristölle haitallisten yritystukien leikkaukset voivat olla niitä. Minä ajattelen, että kestävä kehitys on pitkäjänteistä työtä, ja se pitkäjänteisyys, mihin tämänkin hallituksen leikkaukset perustuvat, on sitä, että me saadaan pitkäjänteisesti pidettyä meidän talous vakaana ja sitä kautta tulevien sukupolvien elämä hyvänä, vähintään yhtä hyvänä kuin meidän. On meidän vastuumme, ettei me ajatella vain ja ainoastaan tätä hetkeä, vaan pidemmällä aikajänteellä.

Nyt minulla jo punaisena vilkkuu tuo aika, ja oletan, että se tarkoittaa lopettamista. Ihan lopuksi sanon vielä Harakalle, että ansiot maaraportista edellisen hallituksen ansiota, tämän myönnän, ehdottomasti. Edellinen hallitus teki hyvää työtä. Sanon vielä sen verran, että kun viisi vuotta ollaan oltu ykkössijalla, niin ainakin sitä edellisenkin on tehnyt myös hyvää työtä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.20.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Garedew.

20.20 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa käsitelimme Agenda 2030 -selontekoa myös siitä näkökulmasta, mitä tapahtuu vuoden 2030 jälkeen. Kuten mietinnössä kerrotaan, kuulemamme asiantuntijat maalailivat kuvaa maailmasta, jossa kiihtyvä ilmastonmuutos, ekologisen kestävyuden ylittäminen samanaikaisesti teknologisten murrosten kanssa "vääntävät maailmaa monimutkaiseen solmuun". Todellakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Teknologian kehitys yhdessä ilmastotavoitteiden kanssa luo mahdollisuuden ja painetta alkaa kontrolloida valtioita, kaupunkia ja jopa tavallisia kansalaisia.

Ihmisten kulutuskäyttäytymisestä kerätään jo dataa, jonka perusteella lasketaan päästövaikutuksia. Omia päästöjänsä voi siis tutkia esimerkiksi K-Ruoka- tai S-mobiili-sovelluksissa. Nyt näitä yksilöllisiä kulutustietoja voidaan käyttää yritysten sisäiseen tiedonkeruuseen sekä ulkopuoliseen tutkimukseen. Me kaikki olemme huomanneet, miten yhä useammin yrityksen ja yksittäisten tuotteiden hiilijalanjälkeä arvioidaan ja esitellään pakkauksissa ja mainoksissa. Väitteet tosin ovat hyvinkin harhaanjohtavia, koska käytetyt mittarit vaihtelevat. Nyt ollaan jopa menty sellaiseen hulluuteen, että näitä ruokien päästövaikutuksia pyritään vähentämään järkyttävien ja aivan epäeettisten keinoin. Esimerkiksi lehmille on alettu syöttää Bovaer-myrkkyä, jotta niiden ruuansulatus tuottaisi vähemmän metaania. Siis aivan naurettavaa. Missä ovat nyt nämä eläinaktivistit, kun lehmät kärsivät? Eipä heitä ole näkynyt.

Arvoisa puhemies! Kun katsomme tulevaisuuteen, on myös huomion arvoista se, että käteisen käyttö on yhä harvinaisempaa. Esimerkiksi täällä eduskunnassa kahviossa, kun me itse maksamme kahvimme, ei käykään enää käteinen. Tulemme siirtymään yhä enemmän digitaaliseen maksamiseen. Kaikki digitaalinen maksaminen on helposti jäljitettävissä, koska tiedot ostoksista ja koko maksuliikenteestä jäävät näkyviin. Tämänkin kautta voidaan tulevaisuudessa seurata ja jopa kontrolloida kansalaisten maksuliikennettä yhä tarkemmin.

Lisäksi näemme nyt kehityksen, miten yksityisautoilua rajoitetaan voimakkaasti. Tavoitteena on ajaa ihmiset käyttämään julkista liikennettä — päästöjen pelossa tietenkin. Mutta vain julkisten kulkuneuvojen reittien tai pyöräilyn varassa eläminen rajoittaa ihmistä ja kaventaa liikkumisen vapautta. Jyväskylässä mentiin jo niin pitkälle tässä ideologiasa, että siellä pyritään siihen, että 55 prosenttia kaikesta liikkumisesta tapahtuisi kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä. Ja Jyväskylässä ainoa joukkoliikenne on bussi. Aivan uskomatonta.

Nykyteknologia mahdollistaa hyvin pitkälle menevän yksilöiden paikannuksen ja liikkeiden seurannan muun muassa GPS-paikannuksen avulla. Tulevaisuudessa mahdollistuu myös yksityisautoilun yhä tarkempi valvonta. Moottori-lehden elokuisen artikkelin mukaan autojen avaimet ovat vauhdilla siirtymässä digiaikaan, joka tulee mahdollistamaan auton käynnistämisen avaimen sijasta esimerkiksi kasvotunnistautumisella. Tällöin autolla liikkuminen ei enää ole anonymia auton fyysisillä avaimilla, kuten nyt, vaan teknologisesti on mahdollista tietää täsmälleen, kuka ajaa, milloin ajaa ja mihin. Lainsäädännössähän meillä on jo paljon EU:sta tulevia ilmastovelvoitteita sekä valtiolle että yrityksille, ja määräysten rikkomisesta maksamme sakkoja. Nämä ovat jo nykyhetkessä vaikuttavaa kontrollia. Joten liikkumisen, valinnan- ja mielipiteenvapautta sekä yksilönsuojaa on juuri nyt erittäin tärkeää varjella.

Arvoisa puhemies! Ulkopuolelta YK:sta ja EU:sta sanellut agendat tai Suomen omat ilmastotavoitteet eivät saa alkaa rajoittaa suomalaisten elämää. Myös kansainvälisessä yhteisössä Suomen on tärkeä pitää kiinni suvereniteetistaan ja Suomen oman edun ensisijaisuudesta. Oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että Agenda 2030 on Suomen omaa etua vastaan ja jopa vaarallinen ohjelma, josta pitäisi pikimmiten irtaantua aivan kokonaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 103/2025 vp

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 7/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.